

Universitatea Babeș-Bolyai Cluj-Napoca
Facultatea de Științe Economice și Gestiunea Afacerilor
Departamentul de Contabilitate și Audit

**CONTRIBUȚII PRIVIND SISTEMUL FINANCIAR-CONTABIL
SPECIFIC ASIGURĂRILOR ȘI SISTEMULUI DE PENSII
DIN ROMÂNIA**

Conducător științific,
Prof.univ.dr.Pântea Petru Iacob

Doctorand,
Vlădianu (căs.Oprean) Delia Beatrice

Cluj-Napoca
2013

CUPRINSUL REZUMATULUI TEZEI DE DOCTORAT

CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT

INTRODUCERE

METODOLOGIA CERCETĂRII ȘTIINȚIFICE

MOTIVAȚIA ALEGERII TEMEI DE CERCETARE

PREZENTAREA SINTEȚICĂ A CAPITOLELOR TEZEI DE DOCTORAT

CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE ALE CERCETĂRII

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE (cu extras din legislație)

CUVINTE CHEIE

Asigurare – reasigurare – contract

Solvabilitate, Directiva Solvency I și II

Valoare justă

Cerință capital – evaluare

Pensii – reformă – costuri administrare

Sustenabilitate financiară, coeziune socială

Pensii publice vs.private – beneficiile angajaților

Câștiguri/pierderi actuariale, plan de beneficii definite vs.plan de contribuții definite

Fiscalitate

Contabilitate (conturi individuale)

IAS/IFRS, Situații financiare

Performanță și supraveghere financiară

Managementul riscurilor

Auditor, actuar

CUPRINSUL TEZEI DE DOCTORAT

Lista abrevierilor

Lista figurilor și graficelor

Lista tabelelor

Introducere

Metodologia cercetării

Motivația alegerii temei de cercetare

Capitolul I: Studiul privind stadiul actual al cercetării subiectelor referitoare la asigurări și pensii pe plan național, european și internațional

1.1. Prezentarea stadiului actual al cercetărilor specifice asigurărilor și pensiilor

1.2. Rezultatele cercetării lucrărilor de specialitate pe ariile tematice (separate pe cele două domenii: asigurare și pensii)

1.2.1. Rezultatele cercetării lucrărilor de specialitate în domeniul asigurărilor, pe cele 16 tematice propuse spre abordare

1.2.2. Rezultatele cercetării lucrărilor de specialitate în domeniul pensiilor, pe cele 16 tematice propuse spre abordare

1.3. Concluzii preliminare

Capitolul II: Asigurările în mediul economic și fiscal specific acestora

2.1. Conceptul, necesitatea, scopul și clasificarea asigurărilor

2.2. Mediul economic și factorii de influență specifici asigurărilor

2.3. Termeni folosiți în domeniul asigurărilor, cu implicații contabile specifice

2.4. Fiscalitatea asigurărilor în Europa (implicit și în România)

2.5. Rolul CSA în coordonarea politicii asigurărilor din România, pe fondul cooperării cu celelalte organisme similare

2.6. Concluzii preliminare

Capitolul III: Activitatea companiilor de asigurare de administrare a fondurilor de pensii de stat și private

3.1. Asigurările sociale - concept, realități, cerințe, perspective

3.2. Transformările actuale în domeniul asigurărilor sociale. Pensiile – concept, clasificare, evoluție

3.3. Reforma sistemului de pensii din România, obiective și priorități ale CSSPP în asigurarea cadrului legal al sistemului de pensii private

3.4. Fiscalitatea fondurilor de pensii publice și private la nivel european în general, în România în special

3.5. Concluzii preliminare

Capitolul IV: Particularități ale contabilității companiilor de asigurări și pensii, în contextul actualei crize economico-financiare

4.1. Particularități privind contabilitatea asigurărilor și pensiilor din România

4.2. Supravegherea prudențială și piața asigurărilor din România, pe fondul asigurării solvabilității specifice

4.3. Solvency II

4.4.Necesitatea implementării IFRS în domeniul asigurărilor

4.5.Abordarea strategiei de implementare a IFRS-urilor din domeniul asigurărilor din România

4.6.IFRS 4 vs. Solvency II

4.7.IFRS 4 vs.US GAAP

4.8.Rolul auditorilor și actuarilor în activitatea de asigurare și supervizare a calității asigurărilor din România, pe fondul adoptării Directivei Solvency II

4.9.Concluzii preliminare

Concluzii generale și perspective ale cercetării

Referințe bibliografice

INTRODUCERE

Actuala criză economico-financiară pe care o parcurgem în prezent afectează pe toți participanții de pe piețele financiare. Pentru a face față repercusiunilor negative ale acesteia, entitățile juridice se adaptează din mers și în permanență modificărilor legislative. În cadrul domeniilor economice afectate se numără asigurările și pensiile.

Actualele modificări legislative din aceste domenii vizează în principal solvabilitatea entităților juridice implicate, precum și apărarea intereselor asiguraților și pensionarilor. Factorii interni și externi, direcți și indirecti cu repercusiuni asupra acestor domenii sunt variați, iar acțiunea concertată a acestora generează adesea falimente răsunătoare. Plata pagubelor în situații limită, generate de acceptarea contractelor de asigurare încheiate între asigurători-reasigurători și asigurați reprezintă cheltuieli deductibile sau impozabile în funcție de prevederile legislative naționale, europene și/sau internaționale. În plus, îmbătrânirea prematură a populației, creșterea ratei șomajului, scăderea natalității și a persoanelor angajate reprezintă doar câteva elemente componente ale marelui angrenaj al asigurărilor sociale și pensiilor, grav afectate în ultima perioadă.

România, ca membră a UE încearcă, prin acțiunile sale legislative să se integreze în munca comună europeană de crearea a cadrului reglementat la nivel european, de colaborare cu autoritățile de supraveghere, pe fondul implementării directivelor europene și a standardelor internaționale de contabilitate și de raportare financiară. Contabilitatea este cea care oferă informațiile credibile, transparente și necesare funcționării cadrului instituționalizat de reglementare din fiecare țară. Informațiile contabile prezentate în situațiile financiare și în raportările întocmite și transmise autorităților de reglementare reprezintă certitudinea solvabilității sectoriale ale asigurărilor și sustenabilitatea pensiilor de stat și/sau private.

Luând în considerare rolul primordial al informațiilor contabile, reglementărilor specifice, situațiilor financiare și conlucrarea între specialiștii contabili și cei de alte specializări, am considerat oportună și necesară studierea acestor domenii interesante. Implicațiile contabilității specifice, cu particularitățile proprii asigurărilor și pensiilor sunt multiple, iar munca asiduă a organismelor de reglementare la nivel european și american de armonizare la nivel internațional, pe aceste domenii este salutară.

Iată de ce, tema generală a prezentei lucrări este tratamentul financiar-contabil al asigurărilor și pensiilor. Ideea realizării acestui studiu a pornit din dorința de a construi ceva inedit, de a aduce noutăți în domeniul contabilității, fie prin ideile personale justificate, fie prin sinteza și analiza critică a opiniilor specialiștilor descrise și explicate în literatura de specialitate.

În schițarea conținutului acestei lucrări am pornit de la stabilirea obiectivelor principale și secundare pentru fiecare capitol în parte, pentru ca ulterior, pe baza informațiilor incluse în cuprinsul părților componente, am justificat îndeplinirea sarcinilor propuse, limitele și perspectivele specifice acestei cercetări.

Inițial, demersul științific a pornit de la studierea legislației în vigoare, la nivel național, european și internațional, pentru domeniile analizate. Ulterior, am studiat articolele științifice publicate în acest domeniu, motiv pentru care am efectuat o documentare minuțioasă, dar concludentă, deoarece am restrâns-o doar la ariile de cercetare propuse distinct pentru pensii și asigurări.

Reglementările contabile naționale, europene și internaționale analizate ne-au permis reliefaarea asemănărilor și deosebirilor existente între contabilitatea distinctă a acestor domenii din România și alte țări, ceea ce ne-a permis conturarea propunerilor pertinente pentru eliminarea deficiențelor analizate de noi în prezenta lucrare.

Prezenta lucrare este structurată pe patru capitole, care încearcă să prezinte într-o manieră personală problematica asigurărilor și pensiilor în companiile ce-și desfășoară activitățile la nivel național, european și internațional, explicitând astfel, problemele existente și posibilitățile concrete de rezolvare a acestora.

În primul capitol intitulat "Studiul privind stadiul actual al cercetării subiectelor referitoare la asigurări și pensii pe plan național, european și internațional" am realizat două studii (separat pe asigurări și pe pensii) ample pe 16 arii de cercetare, care au legături directe și indirecte cu asigurările și pensiile. Explicând modalitatea de selectare a lucrărilor, am precizat pe scurt subiectele tratate în lucrările științifice analizate, pentru ca ulterior, să prezentăm în evoluție, pe temele de cercetare propuse evoluția abordărilor și explicațiilor date de specialiștii din domeniu.

În capitolul al II-lea intitulat "Asigurările în mediul economic și fiscal specific acestora" am prezentat și explicat conceptul de asigurare, pe fondul clasificărilor specifice diferitelor criterii utilizate. Fiscalitatea asigurărilor diferită de la o țară la alta a reprezentat un subiect abordat în acest capitol, prin intermediul modelului econometric creat (cu cele două ipoteze), în vederea analizei aspectelor fiscale din diferite țări și pe perioade diferite de timp. În coordonarea activităților derulate de către entitățile juridice ce lucrează în acest domeniu, un rol hotărâtor îl au autoritățile naționale, europene și internaționale de supraveghere, a căror colaborare permite realizarea dezideratului de protejare a intereselor asiguraților. La nivelul României, activitățile complexe și evolutive ale CSA au fost reliefate și explicate în acest capitol, pentru a scoate în evidență importanța măsurilor pertinente luate și activităților internaționale realizate de acest organism național.

În capitolul al III-lea intitulat "Activitatea companiilor de asigurare de administrare a fondurilor de pensii de stat și private" am reliefat conceptul de asigurări sociale, pe fondul explicării factorilor implicați, precum și a organismelor naționale și europene. Transformările apărute în sectorul pensiilor de stat și/sau private justifică sau împietează sustenabilitatea sistemului, acțiuni justificate de prezentarea evolutivă a acestuia. Explicarea evoluției indicatorilor de eficiență și rentabilitate a fondurilor caracteristice prin prisma beneficiarilor acestora a permis conturarea unor măsuri plauzibile ce pot fi aplicate de actualul guvern în acest domeniu. Fiscalitatea specifică pensiilor a fost explicată prin prisma sistemelor de taxare utilizate. Explicarea necesității participării angajatorilor la pensiile private pentru angajații proprii a fost realizată prin calcule comparative justificative.

În capitolul al IV-lea intitulat "Particularități ale contabilității companiilor de asigurări și pensii, în contextul actualei crize economico-financiare" am prezentat distinct evoluțiile reglementărilor legislative specifice contabilității asigurărilor și pensiilor, cu explicațiile specifice modificărilor legale aduse situațiilor și raportărilor financiar-contabile întocmite și transmise de către asigurați - reasigurați, brokeri de asigurare-reasigurare, administratori de fonduri de pensii private și facultative, precum și societăți de pensii. Prudența și solvabilitatea companiilor din aceste două domenii analizate reprezintă preocuparea centrală a organismelor naționale, europene și internaționale, motiv pentru care am evidențiat și explicat comparativ evoluția

standardului internațional de raportare financiară specific asigurărilor (IFRS 4 "Contracte de asigurare" pe fazele de implementare) și directivei europene Solvency II. Totodată, colaborarea fructuoasă între IASB și FASB la nivel internațional pentru armonizarea reglementărilor legale în domeniul asigurărilor ne-a incitat să studiem deosebirile existente între IFRS 4 și US GAAP. Toate reglementările menționate afectează munca complexă a contabililor și a celorlalți specialiști din domeniu (auditori, actuari, angajați ai departamentului "Managementului riscurilor" din cadrul fiecărei companii din domeniile analizate), a căror specializare s-a accentuat, ca urmare a noului regim de solvabilitate.

La finele fiecărui capitol am prezentat concluziile personale, reliefând aportul adus prin cercetarea realizată. Totodată am reliefat limitele și perspectivele cercetării întreprinse, care vor constitui baza preocupărilor noastre viitoare.

METODOLOGIA CERCETĂRII

Prezenta teză de doctorat aborbează aspectele teoretice și practice, cu implicații contabile și fiscale ale asigurărilor și pensiilor din România. Fiind o cercetare fundamentală, pe de-o parte, lucrarea este orientată spre aplicații practice viitoare (este cazul propunerii referitoare la opțiunea angajatorului pentru participarea la pensie privată, în locul majorărilor actuale de salarii). Pe de altă parte, lucrarea este o cercetare aplicativă, deoarece folosește rezultatele de cercetare și cunoștințele empirice diseminate în literatura de specialitate de alți cercetători și practicieni din domeniu, oferind soluții viabile pentru problemele stringente din domenii studiate (este cazul soluțiilor oferite referitoare la reformarea actuală a sistemului public de pensii, în condițiile modificărilor legislative dorite a se implementa de legiuitorul din România).

Identificarea și relatarea evolutivă a modificărilor contabile specifice domeniilor studiate, pe fondul explicării evenimentelor de cauzalitate care și-au pus amprenta asupra dezvoltării companiilor (de exemplu: prezentarea evenimentelor de la nivel național, european și internațional referitoare la asigurări și pensii care au generat modificările contabile impuse de noul regim de solvabilitate) ce derulează activitățile analizate, ne permit să considerăm că cercetarea noastră este de tip descriptiv. În plus, motivațiile formulate și demonstrate în verifica relațiilor de cauzalitate existente între diferite fenomene și factorii specifici de influență (de exemplu: relațiile dintre ratele de dependență economică ale pensionarilor, numărul de salariați activi pe piața muncii, numărul mediu de pensionari și ponderea participanților la Piloanele II și III de pensii) completează caracterul explicativ al acestei cercetări realizate prin prezenta lucrare.

Prezentarea sumară a concluziilor specialiștilor din domeniu, extrase din studiile empirice și fundamentale analizate, pe ariile de cercetare cu legătură directă asupra domeniilor studiate, evidențiază funcția rezumativă a cercetării noastre științifice.

Procedurile folosite în desfășurarea demersului nostru științific au fost empirice (observarea naturală și științifică) și teoretice, realizând astfel conexiunea dintre abordarea filosofică (manifestată prin compromisul ce trebuie realizat între utilitatea teoretică și cea practică a soluțiilor propuse), conceptuală (corespondența propunerilor pertinente formulate cu realitatea) și metodologică (realizată prin descrierea modalităților concrete de cercetare a fenomenelor manifestate în asigurări și pensii).

Potrivit părerilor doamnei Marie-Fabienne Fortin, împărtășite de noi, am procedat la etapizarea procesului de cercetare, astfel:

- am formulat problemele de cercetat, distinct pe asigurări și pensii, axând în principal pe aspectele contabile și fiscale, precum și pe conexiunile cu alte științe, motiv pentru care apreciem că lucrarea de față are un caracter interdisciplinar;
- am expus și listat referințele bibliografice relevante la probleme de studiu fixate;
- am conturat cadrul de referință legislativ distinct pe asigurări și pensii, pentru urmărirea acestuia în evoluție, în vederea analizelor asupra repercusiunilor contabile și de raportare financiară la nivel național, european și internațional;
- am stabilit obiectivele principale și secundare pe fiecare capitol în parte, pentru ca ulterior să ne pronunțăm asupra realizării acestora, subliniind limitele și perspectivele cercetărilor întreprinse;

- am ales tehnicile de culegere și analiză a datelor, care ne-au fost de un real ajutor în interpretarea rezultatelor și diseminarea acestora (în prezenta teză de doctorat, precum și la conferințele internaționale organizate pe domeniile studiate).

Documentarea bibliografică realizată asupra celor 16 arii de cercetare identificate separat pentru asigurări și pensii s-a înfăptuit asupra documentelor primare periodice (reviste, anuare, editoriale, ziare) și neperiodice (cărți, monografii, teze de doctorat, rapoarte statistice, analize speciale, etc...). Alături de acestea am analizat și documentele secundare (dicționare, sinteze documentare), realizând astfel o informare directă (biblioteci, internet) și prin mediere (indexuri tematice ale lucrărilor studiate).

Documentarea directă asupra realității desfășurată în cadrul acestei cercetări a fost orientată tactic spre sistemul de reglementări legale specifice domeniilor analizate la nivel național, european și internațional, pe fondul conturării perioadei de timp destinată documentării.

Cercetarea de tip "laborator" a completat documentarea noastră și s-a concretizat în prelucrările de date colectate pe domeniile studiate, formularea interpretărilor necesare formării ansamblului coerent sub toate aspectele (teoretic, conceptual-metodologic și practic-aplicativ) al lucrării.

Având un puternic caracter normativ, din punct de vedere metodologic cercetarea noastră este individualizată pe cele două domenii abordate, dar și fenomenologică și istorică (prezentând fapte și evenimente în evoluție caracteristică). Epistemologic, metodologia de cercetare aplicată este pozitivistă, prin soluțiile viabile oferite la problemele depistate în domeniile studiate, dar și critică, prin reliefa anomaliilor sesizate și a consecințelor faptelor legiuitorului asupra pensionarilor.

Strategiile de cercetare aplicate au fost comparative (de exemplu: comparare rezultate ale studiilor cantitative de impact pentru companiile din România participante la aceste demersuri europene; comparare prevederi aferente IFRS 4 cu cele ale US GAAP), longitudinale (de exemplu: prezentarea evolutivă în timp a sistemului de pensii din România) și calitative.

Apelând la inferarea inductivă (în analizarea faptelor și evenimentelor) și cauzală (prin explicarea motivelor și factorilor de influență asupra fenomenelor sau proceselor analizate) am avansat concluziile formulate în lucrare, pe baza relațiilor acestora cu premisele din viața reală. În plus, deducția utilizată în obținerea interpretărilor logice au permis conturarea măsurilor pertinente de acțiune a factorilor de decizie în rezolvarea problemelor aduse în discuție de prezenta lucrare.

Abordarea cantitativă a situațiilor relevate în teză a permis realizarea unei cercetări sistematizate, structurate și dezvoltate pe baze raționale, oferind suportul deosebit pentru aprecierea plauzibilă a rezultatelor obținute, iar raportarea la legislația specifică permite individualizarea concluziilor formulate.

Trecerea de la individual la general (evenimentele la nivel național, european și internațional), interpretarea explicativă a dinamicii modificărilor legislative, a datelor complexe din perioade de analize îndelungate conturează abordarea calitativă comparativă a cercetării noastre.

Folosind observația ca tehnică de culegere directă, precum și tehnicile mediate (statisticile oficiale, rapoartele și buletinele informative ale CSA și CSSPP), am colectat datelor în vederea atingerii obiectivelor principale și secundare propuse.

Apreciem că demersul nostru științific este folositor atât teoreticienilor (mediului academic, pentru dezvoltarea intuiției disciplinare a viitorilor economiști), cât și practicienilor (companiilor, autorităților de reglementare și supraveghere din domeniile analizate).

MOTIVAȚIA ALEGERII TEMEI DE CERCETARE

Am ales subiectul temei de cercetare deoarece este de actualitate, în contextul prezentei crize economico-financiare pe care o parcurgem împreună. Actualitatea rezidă din lupta continuă manifestată între *populația* (fie salariată, fie pensionară, fie șomeră) în a-și asigura un nivel de trai decent, *companiile* care doresc să-și deruleze obiectivele proprii de activitate în condiții de solvabilitate corespunzătoare și de grijă (mascată sau nu) pentru asigurați și pensionari, și *autoritățile de reglementare și supraveghere* ce încearcă să contureze cadrul legislativ unic de control al tuturor.

Modificările legislative cu impact asupra contabilității, fiscalității și rapoartelor financiare specifice companiilor din asigurări și pensii sunt influențate și generează acțiuni directe asupra factorilor de decizie. Desele schimbări ale legislației din domeniile analizate impun colaborări fructuoase între bordurile europene și americane de standarde, între specialiști practicieni, între companii și autorități de supraveghere. Impactul acestora se transpune în solvabilitatea mult dorită la nivel național, european și internațional al companiilor din domeniile studiate. Informațiile contabile reale și fiabile permit conturarea măsurilor oportune ale managementului performant, apt să monitorizeze riscurile complexe și divergente apărute în activitățile derulate.

Existența legislațiilor diferite de la o țară la alta, a sistemelor de pensii și asigurări sociale diverse comparativ cu evoluția beneficiilor încasate de asigurați și pensionari, îmbătrânirea prematură a populației, rata ridicată a inflației și cea a șomajului, reducerea drastică a salariaților reprezintă câteva din motivele acțiunilor comune ale autorităților de reglementare. În plus, studiul acestor evenimente și problemele ce ne înconjoară ca oamenii, ne-au determinat în alegerea acestei teme.

Viitorii pensionari de mâine sunt salariați sau șomerii (?) de azi. Tinerii de azi sunt managerii de mâine care vor hotărâ soarta generațiilor trecute, prezente și viitoare. În condițiile problemelor actuale care se acutizează în permanență (legate de salarizare, nivel de trai, sustenabilitate, catastrofe naturale, etc...) trebuie să găsim soluțiile viabile pentru toate repercusiunile negative.

Bazându-ne pe experiența practică a specialiștilor din domeniu, pe analiza fenomenelor și evenimentelor la care suntem cu toți parte (ne place sau nu ne place) am ales această temă a cercetării noastre din dorința de a contura concluzii pertinente care să poată fi aplicate de factorii de decizie în cauză.

PREZENTAREA SINTETICĂ A CAPITOLELOR TEZEI DE DOCTORAT

În cele ce urmează, vom realiza o scurtă prezentare a celor patru capitole ale tezei, cu reliefa distinctă a obiectivelor principale și secundare în fiecare, prezentarea limitelor și perspectivelor cercetării specifice.

Capitolul I: Studiul privind stadiul actual al cercetării subiectelor referitoare la asigurări și pensii pe plan național, european și internațional

Obiectivul principal al acestui capitol este **analiza cercetărilor întreprinse la nivel național, european și internațional asupra unor palete de subiecte referitoare la asigurări și pensii.**

În vederea realizării acestui obiectiv, ne propunem următoarele obiective secundare:

- *reliefa etapele parcurse pe durata studiului întreprins;*
- *prezentarea lucrărilor empirice și fundamentale de cercetare ale specialiștilor din domeniu, cu reflectarea distinctă și succintă a ideilor abordate în aceste studii;*
- *explicarea paletelor de subiecte referitoare la asigurări și pensii, prin prisma concluziilor extrase din studiile analizate;*
- *rolul conlucrării fructuoase dintre teoreticieni cercetători și practicieni prezenți și viitori, în coordonarea politicii asigurărilor și pensiilor din România, alături de celelalte organisme și asociații profesionale din acest domeniu la nivel european și internațional.*

Companiile de asigurări și administratorii de fonduri de pensii derulează activități complexe, dar necesare beneficiarilor polițelor de asigurare și pensionarilor. În derularea operațiunilor caracteristice, ambele tipuri de entități juridice se bazează pe informații diverse, în rândul cărora un loc important este deținut de datele financiar-contabile și reglementările juridice din domeniu. Iată de ce se apreciază ca fiind necesară colaborarea dintre teoreticienii cercetători și practicieni, în vederea găsirii celor mai fiabile soluții de satisfacere a necesităților proprii clienților, pe fondul majorării cifrei de afaceri a entităților implicate și a acoperirii prin daune sau alte valori pecuniare a riscurilor apărute. Dacă la nivel european IASB, alături de organismele din domeniu, recunoaște importanța activităților derulate în domeniul asigurărilor și pensiilor, FASB la nivel american își aduce contribuția majoră realizarea calității în aceste sectoare de activitate ale economiei oricărui stat din lume. Începută încă din 2002 în aceste domenii prezentate (asigurare și pensii), conlucrarea strânsă dintre cele două borduri de standarde internaționale de contabilitate au permis rezolvarea problemelor apărute pe parcursul derulării activităților specifice. Preocupările tuturor subiecților implicați în domeniile analizate au fost, sunt și vor fi afectate de criza economico-financiară pe care o parcurgem, cu toate repercusiunile acesteia. Iată de ce, motivația actuală a entităților din aceste domenii o reprezintă capacitatea de a-și onora angajamentele asumate, altfel spus, realizarea și menținerea solvabilității proprii. Problema stringentă a bonității și continuității activităților derulate impune respectarea normelor internaționale comune, ceea ce generează verificarea și actualizarea sistemului de reglementare și supraveghere prudențială, motiv pentru care procesul de reformă în domeniul asigurărilor, alături de cel al pensiilor este în plină desfășurare. În vederea acestei reformări, Comisia Europeană, prin intermediul Comitetului de Reglementare din domeniul asigurărilor International Actuaries Association a lansat în 2001 proiectul Solvency II.

Noua arhitectură europeană de supraveghere a sistemului financiar a îmbunătățit conlucrarea dintre autoritățile naționale de supraveghere cu cele europene, în vederea compatibilizării pensiilor cu noile condiții de pe piața muncii. Astfel solvabilitatea companiilor din domeniul asigurărilor și cele specifice pensiilor este evaluată prospectiv prin prisma instrumentelor deținute de autoritățile de control. Riscurile apărute în derularea activităților sunt acoperite cu despăgubirile estimate inițial și actualizate ulterior prin metodele actuariale. Câștigurile sau pierderile actuariale apărute din acoperirea riscurilor sunt reflectate contabil drept venituri impozabile sau nu (conform reglementărilor juridice aferente) sau/și cheltuieli deductibile sau nu (în funcție de prevederile legale în vigoare). În plus, solvabilitatea firmelor ce lucrează în domeniile analizate presupune realizarea unor cerințe de capital, estimate prin formula standard sau modele interne. În domeniul asigurărilor, IFRS 4 și Directiva europeană de solvabilitate conturează regulile financiar-contabile și managementul riscurilor specifice în țările ce aplică sistemul continental de contabilitate. În schimb, aferent aceluiași domeniu, în SUA sunt utilizate FAS 113/SFAS 113 și SSAP 62. Comparativ cu acestea, în domeniul pensiilor avem IAS 19/IAS 26 la nivel european, precum și APB 12, FAS 43/ 87/88/106/112/146. Studiul asupra acestor prevederi legale, a efectelor implementării modificărilor legislative au impulsionat cooperarea dintre teoreticieni și practicieni. În vederea aprofundării problematicilor existente și caracteristicile acestor domenii analizate, am realizat un studiu asupra lucrărilor de cercetare empirice și fundamentale publicate în jurnalele cotate și/sau necotate, pe diferite site-uri de internet, în diferite reviste de specialitate.

În vederea realizării primelor două obiective secundare, prezentate la începutul acestui prim capitol al acestei teze de doctorat, ne-am conturat următoarele întrebări ajutătoare și anume:

- Care sunt ariile de cercetare corelate subiectelor specifice asigurărilor și pensiilor?
- Care sunt cercetătorii români și străini ce au abordat aspectele financiar-contabile specifice acestor domenii analizate?
- Care este preponderența studiilor empirice, comparativ cu cele fundamentale referitoare la subiectele abordate?
- Înafară de jurnalele specifice asigurărilor și pensiilor, există și altele care publică studiile cercetătorilor?
- Există și lucrări de cercetare (empirice și/sau fundamentale) care nu au fost publicate în jurnale cotate și necotate, dar care sunt incluse în baze de date internaționale (pe seama concluziilor pertinente și practice publicate)?
- Care este ponderea jurnalelor cotate în total luate în considerare pentru a fi studiate?

Pentru a găsi răspunsuri pertinente la întrebările de mai sus, am realizat studiul nostru prin parcurgerea mai multor etape de lucru și anume:

- conturarea criteriilor de selecție a articolelor și cărților din baza de date – care au fost:
  - perioada publicării articolelor a fost cuprinsă în intervalul 1975-2013;
  - articolele selectate să aibă conținut complet, cu referințe disponibile și să fie citate în mai multe surse/baze de date;
  - evaluarea jurnalelor s-a efectuat în baza principiului Inter Pares;
  - domeniul în principal selectat a fost "accounting" (contabilitate), iar cheile de căutare introduse au fost:
    - în domeniul asigurărilor: "insurance/insurer" (asigurare/asigurător), "reinsurance/ reinsurer" (reasigurare/reasigurător), "insurance contract " (contract de asigurare), "insurance taxation" (fiscalitatea asigurărilor), "solvency/Directiva Solvency" (solvabilitate/Directiva de Solvabilitate),

"financial statements" (situații financiare), "risk/risks management" (risc/managementul riscurilor), "fair value/ actuarial value" (valoare justă/valoare actuarială), "accounting/accounting information/ IAS – International Accounting Standards" (contabilitate/ informație contabilă/Standarde Internaționale de Contabilitate), "capital requirements" (cerințe de capital), "performance" (performanță), "valuation" (evaluare), "prudence" (prudență), "IFRS vs.US GAAP", "financial supervision" (supraveghere financiară), "auditor&actuar";

- în domeniul pensiilor: "pension/pensin system" (pensii, sistem de pensii), "reform" (reformă), "administration cost" (costuri de administrare), " financial sustainability" (sustenabilitate financiară), "pension fund assets" (activele fondului de pensii), "defined benefit plan sau DB vs. Defined contribution sau DC" (plan de beneficii definite vs.plan de contribuții definite), "taxation" (fiscalitate), "risk" (risc), "public pensions vs.private pensions" (pensii publice vs. pensii private), "individual accounts" (conturi individuale), "accounting" (contabilitate), "employee benefits" (beneficiile angajaților), "performance vs. financial supervision" (performanță vs. supraveghere financiară), "social cohesion" (coeziune socială), "pension funds management" (managementul fondurilor de pensii), "actuarial gains and losses" (câștiguri și pierderi actuariale), "auditor&actuar".

- identificarea criteriilor în bazele de date analizate

În urma aplicării criteriilor de selecție am obținut 221 de articole și 79 de cărți de specialitate, însă, deoarece unele dintre acestea nu se găseau disponibile în format complet în bazele de date studiate, am procedat la excluderea acestora din urmă, cu toate că erau folositoare studiului nostru, rezultând în final 198 lucrări analizate și 79 de cărți studiate, realizând astfel cel de-al doilea pas sau a doua etapă a demersului nostru.

- renunțarea la articolele de specialitate identice, din mai multe baze de date

Ulterior, observând că anumite articole de specialitate se regăsesc în mai multe baze de date în dublu sau triplu exemplar sau cuvintele cheie din aceste lucrări apăreau disparat sau nu erau incluse în ariile noastre de cercetare, am procedat la eliminarea acestora, motiv pentru care, în final, am obținut doar 160 de articole (din care 27 lucrări apar doar în baze de date, fără a fi publicate în jurnale cotate sau necotate), conturând astfel al treilea pas sau a treia etapă în studiul nostru.

- conturarea ariilor de cercetare

Analizând rezumatele articolelor și subiectele abordate în lucrările studiate, am identificat ariile de cercetare (în număr de 16 pentru fiecare din cele două domenii analizate) ce au reprezentat direcțiile de acțiune ale celei de a patra etapă a studiului nostru.

- includerea articolelor studiate, în ariile de cercetare

Ulterior, studiul detaliat al articolelor și cărților, în funcție fiecare tematică stabilită a reprezentat etapa a cincea a demersului nostru.

- prezentarea concluziilor studiului

Pe baza analizelor realizate asupra lucrărilor de specialitate am conturat concluziile acestora, identificând rezultatele obținute de autori, astfel că s-a conturat și ultima etapă, a șasea, a studiului nostru.

Capitolul II: Asigurările în mediul economic și fiscal specific acestora

Obiectivul principal al acestui capitol este **conturarea conceptului specific asigurărilor, prezentarea clasificărilor specifice, pe fondul reflectării factorilor de influență specifici.**

În vederea realizării acestui obiectiv, ne propunem următoarele obiective secundare:

- *reliefarea conceptului, scopului și clasificării asigurărilor, pe fondul evidențierii factorilor de influență specifici;*
- *prezentarea entităților juridice ce desfășoară activități în acest sector;*
- *explicarea fiscalității asigurărilor din Europa (implicit și România) prin intermediul unui studiu de caz;*
- *rolul organului național de supraveghere (Comisia de Supraveghere a Asigurărilor) în coordonarea politicii asigurărilor din România, alături de celelalte organisme și asociații profesionale din acest domeniu.*

Asigurarea poate fi abordată sub diferite aspecte (Ciumaș, 2009):

- **economic** – se referă la modalitățile de acoperire a daunelor provocate de diverse fenomene sau evenimente, motiv pentru care sunt definitorii cele trei coordonate sau repere majore proprii ale asigurării (existența riscului, formarea comunității de risc, constituirea fondului de asigurare și utilizarea acestuia în baza principiului mutualității);
- **juridic** – este operantă în baza contractului întocmit conform prevederilor legale aferente (asigurarea ex contractu, bazată pe principiul facultativității și asigurarea ex lege, întemeiată pe principiul obligativității);
- **financiar** – este evidențiată de rolul asigurătorului de intermediar financiar, de scopul asigurării în calitate de participantă la oferta de capital de împrumut pe o piață financiară, de menirea asigurării în calitate de factor de reducere a incertitudinii.

Obiectul sau ramura de asigurare, regimul juridic al asigurărilor, teritoriul pe care se acordă asigurarea, natura raporturilor ce se stabilesc între asigurat și asigurător, obiectul asigurat, riscul asigurat, locul unde se petrec evenimentele asigurate, interesul pecuniar al asigurării reprezintă câteva din multitudinea de criterii ce permit clasificarea asigurărilor

Activitățile specifice domeniului asigurărilor se derulează în cadrul entităților juridice, care au denumiri și atribuții specifice. Diversificarea acestor entități, în condițiile crizei economico-financiare actuale și a dispersiei geografice deosebite impune clarificarea termenilor specifici, motiv pentru care am realizat un glosar, cu explicațiile necesare conform reglementărilor legale în vigoare. Subliniem faptul că termenii din glosar se referă doar la entitățile juridice ce desfășoară activități în acest sector de activitate și care afectează contabilitatea proprie acestora.

În contextul actual al crizei financiare evidențiat prin șomaj ridicat, falimentul galopant al multor entități juridice și imposibilitatea cuantificării repercusiunilor negative economico-sociale, fiscalitatea asigurărilor reprezintă o problemă importantă atât pentru asigurători și organismul național și/sau european de supraveghere al pieței asigurărilor, cât și pentru asigurați persoane fizice și/sau juridice.

Bazându-ne pe literatura de specialitate din domeniul asigurărilor (îndeosebi un studiu realizat și publicat de Sucală & Fekete & Vladu-Cuzdriorean & Fătăcean în 2009), precum și pe informațiile publice referitoare la asigurări, am analizat un eșantion format din 33 de țări din Europa, a căror companii de asigurări/reasigurări sunt coordonate de organismele naționale și europene de supraveghere. Perioada aleasă pentru studiu este de 5 ani (2006-2010). La baza acestui studiu a stat continuarea ideii preluată de la specialiștii amintiți anterior (care au efectuat analiza informațiilor corespunzătoare, cuprinzând în eșantion 36 țări din întreaga lume, iar orizontul de analiză a fost restrâns la anii 2005 și 2007). Mai concret, considerăm că, nivelul de trai din cadrul țărilor analizate se află în relație de dependență cu capacitatea populației în cheltuirea lichidităților bănești

pentru scopuri de securitate, în condițiile unor plăți a indemnizațiilor brute plătite (sub formă de indemnizații) și a unei fiscalități diferite de la o țară la alta. Deoarece, pe piața românească specifică asigurărilor, Comisia de Supraveghere a Asigurărilor (alături de ceilalți factori implicați în acest sector de activitate) manifestă un interes în creștere, considerăm că este necesară efectuarea acestui studiu, iar ipotezele propuse și ulterior verificate sunt următoarele:

H1: Nivelul de trai poate fi asociat cu activitățile din domeniul asigurărilor și cu indemnizațiile brute plătite sub formă de despăgubiri ?

H2 : Fiscalitatea afectează negativ activitățile din domeniul asigurărilor (inclusiv plata despăgubirilor)?

Deoarece, în studiul nostru am fost interesați de influența anumitor factori asupra activităților din domeniul asigurărilor, am preluat din studiul amintit anumite variabile și anume:

- variabile referitoare la activitățile din domeniul asigurărilor: primele brute subscrise (primele din asigurări de viață și non-viață sau generale exprimate în milioane USD), numărul de companii și numărul de angajați în domeniul asigurărilor,
- variabile referitoare la nivelul de trai: Produsul Intern Brut sau PIB/locuitor (exprimat în milioane USD);
- variabile referitoare la fiscalitate: impozitul pe primele din asigurare (primele din asigurări de viață și non-viață sau generale exprimate în milioane USD);
- variabile referitoare la despăgubiri: indemnizațiile totale brute plătite (exprimate în milioane USD).

Modelul econometric propus este următorul:

$Activitățile\ din\ asigurări = \alpha_0 + \alpha_1\ Nivelul\ de\ trai + \alpha_2\ Fiscalitate + \alpha_3\ Indemnizații\ brute\ pretinse\ și\ plătite + \varepsilon$

Considerăm că indemnizațiile brute pretinse și plătite utilizate ca variabilă pentru activitatea de asigurare modifică rezultatele obținute în fiecare model în parte. Apreciem că explicația pentru acest lucru rezidă din motivele ce implică administrarea datelor, deoarece noțiunea de indemnizație brută pretinsă și plătită primește diferite interpretări de la o țară la alta (în anumite țări, aceasta se referă doar la asigurările de viață, în altele la asigurările generale și/sau composite pentru viață sau generale). **În acest caz, pe baza datelor elocvente acceptăm prima ipoteză, în conformitate cu care nivelul de viață este asociat pozitiv cu activitatea de asigurare și influențat de nivelul indemnizațiilor brute pretinse și plătite ca despăgubiri, care cresc în final încrederea populației în sectorul asigurări.** În vederea realizării conexiunii între fiscalitate și domeniul asigurărilor, constatările noastre empirice nu susțin ipoteza propusă (H2), deoarece "t" (care indică valorile variabilei de impozitare) nu sunt semnificative în nici una dintre modelele de pe un nivel acceptabil (5% și 10 %). Se poate observa, totuși, că semnul prezis negativ este întotdeauna verificat (avem acest semn negativ pentru toate valorile "t" referitoare la variabila de impozitare). Această situație poate fi explicată ca un rezultat al mai multor norme specifice din legislație, diferite de la o țară la alta. **Trebuie să respingem, prin urmare, a doua ipoteză, în conformitate cu care nivelul de impozitare este negativ asociat cu activitatea de asigurare.**

Înființată ca o necesitate obiectivă în supravegherea și controlul pieței asigurărilor, Comisia de Supraveghere a Asigurărilor (CSA) a creat cadrul legislativ și instituțional necesar dezideratelor României de integrare în Uniunea Europeană. În calitate de autoritate administrativă și autonomă, CSA apără drepturile asiguraților și promovează stabilitatea activității de asigurare în România, începând cu data de 2 iulie 2011. Toate

organizațiile și asociațiile profesionale din domeniul asigurărilor amintite anterior conlucrează alături de CSA în vederea promovării stabilității din domeniul asigurărilor, managementului performant al riscurilor specifice, apărarea drepturilor asiguraților, creșterii volumului și complexității activităților derulate de factorii implicați în acest sector.

Capitolul III: Activitatea companiilor de asigurare de administrare a fondurilor de pensii de stat și private

Obiectivul principal al acestui capitol este **conturarea conceptului de asigurări sociale, prezentarea transformărilor actuale în acest domeniu, pe fondul reliefării reformei sistemului de pensii din România și a tratamentului fiscal specific fondurilor de pensii private.**

În vederea realizării acestui obiectiv, ne propunem următoarele obiective secundare:

- *reliefarea conceptului, elementelor definitorii, sferei de cuprindere și tipologiei specifice asigurărilor sociale, pe fondul evidențierii instituțiilor implicate;*
- *prezentarea transformărilor actuale din acest sector, inclusiv a reformei sistemului de pensii din România cu propuneri pertinente de realizare efectivă a sustenabilității financiare mult dorite;*
- *explicarea evoluțiilor indicatorului VUAN și numărului de participanți specifice fondurilor de pensii private (pe perioada 2008-2011), a ratelor de rentabilitate specifice fondurilor de pensii private Pilon II și facultative Pilon III (pe perioada 2010-2011), a structurii investițiilor caracteristice, ratelor de dependență economică, numărul mediu de salariați și numărul de participanți la Pilon II și la Pilon III, plățile din fondurile de pensii specifice;*
- *explicarea tratamentului fiscal al fondurilor de pensii private.*

Asigurările sociale reprezintă o **componentă importantă** a sistemului financiar și de credit ce cuprinde acele sisteme economice transpuse în formă bănească, prin intermediul cărora se repartizează și folosește fondurile bănești necesare ocrotirii personalului muncitor, cooperativilor și membrilor lor de familie, în situația unei pierderi temporare sau definitive a capacității de muncă, la bătrânețe și în multe alte cazuri (Bistriceanu, 1998). Conceptul de asigurări sociale este văzut prin **raporturile de asigurările sociale** ce au în vedere relațiile juridice care apar, se modifică și se finalizează în legătură cu acoperirea unor riscuri sociale ca atare, determinate de lege (Athanasiu, 1995). Deci, *asigurările sociale* constituie **ansamblul de norme cu caracter obligatoriu** referitoare la asigurarea materială de bătrânețe, boală sau accident a persoanelor ce sunt subiecte într-un raport juridic de muncă sau a altor categorii de persoane, stipulate de reglementările legale din domeniu, precum și a urmașilor acestora.

Pensiile de asigurări sociale sunt catalogate **drepturi bănești acordate salariaților** la expirarea perioadei determinate de activitate și la împlinirea vârstei stabilite de lege sau în cazul pierderii totale sau parțiale a capacității de muncă, precum și urmașilor acestor persoane (Tufan, 1997). Conform **Dicționarului de economie**, *pensia* constituie **un venit cuvenit pensionarilor**, mărimea sa fiind determinată fie de venitul salariatului și de durata muncii depuse, fie de contribuția individuală la fondul de pensii, o contrapartidă a serviciilor prestate de salariați în cursul vieții lor profesionale. Potrivit prevederilor incluse în IAS 19 intitulat "Beneficiile personalului", *pensiile* reprezintă **beneficii ale angajaților** (altele decât beneficiile pentru încheiere și compensațiile sub forma participării la capitalul propriu) care sunt de plătit, după încheierea contractului de angajare. **Dicționarul explicativ al limbii române** definește *pensiile* sub forma **sumei de bani lunare**, care se acordă persoanelor care au ieșit din activitatea profesională pentru limită de vârstă, pentru invaliditate sau care și-au pierdut susținătorul și sunt incapabile de muncă (Feleagă & Ionașcu, 1998).

Banca Mondială consideră faptul că, cheltuielile cu *pensiile* sunt considerate **plăți** făcute bătrânilor, pensionarilor, urmașilor, prestații de deces, de invaliditate/handicap, pe baza evidențelor de contribuție plus programele speciale destinate bătrânilor, cum ar fi cele necontributorii, cele funcție de venit sau cele uniforme. În schimb, **Consiliul European** apreciază că, *pensiile* sunt **prestații** destinate menținerii sau ameliorării capacității de câștig, **vărsăminte** efectuate cu titlu de rambursare a cotizațiilor. Luând în considerare abordările conceptuale de mai sus, observăm multitudinea aspectelor ce privesc pensia (rezervă, recompensă, drept, ajutor, venit, beneficiu, etc.). În fapt, pensiile reprezintă forme tradiționale de protecție împotriva riscurilor care se produc cu frecvență relativ mare (boală, pierderea susținătorului) sau în mod inevitabil (bătrânețea) și ce satisfac multiple trebuințe, justificându-și astfel încadrarea în sistemul asigurărilor sociale. În opinia noastră, *pensia* constituie **dreptul de prestație cuantificat monetar** cuvenit în contrapartida contribuțiilor prelevate și acordat în urma pierderii capacității de muncă, determinată de producerea evenimentelor nedorite (invaliditatea, boala, decesul), precum și de trecerea timpului (bătrânețea), reprezentând astfel forma responsabilizării sociale și personale pentru asigurarea venitului existențial.

Tradițional, sistemele de pensii private din țările membre UE sunt de trei tipuri:

- *sistemele de pensii reglementate* (stabilite normativ) – reprezentate de componenta administrată privat a sistemului public de pensii, incluzând pensiile, obligatorii în unele state (este cazul Spaniei, Slovaciei, Letoniei, Sloveniei, Danemarcei) sau opțională în altele (este cazul Lituaniei);
- *pensii ocupaționale* (nereglementate) – stabilite prin contractele de muncă, participarea la acestea fiind condiționată de locul de muncă, practică în țări precum Olanda, Danemarca, Suedia, Germania, Italia, Belgia;
- *planurile individuale de pensii* – la care pot contribui angajații și angajatorii (este cazul Slovaciei, Cehiei, Estoniei).

Noile state membre ale UE, care au aderat la UE din 2004 (este cazul Ungariei, Poloniei, Sloveniei, Slovaciei, Republicii Cehe, Lituaniei, Estoniei și Letoniei) au demarat, după anii '90, reforme substanțiale ale sistemelor lor de pensii, introducând sistemele de pensii multipilon (după modelul Băncii Mondiale). Aceste sisteme, conform clasificării agreate de Banca Mondială, cuprind trei piloni și anume:

- ◆ *Pilonul I (pensiile publice)*, de tip "Pas As You Go", cu beneficii pierdute;
- ◆ *Pilonul II (pensiile administrate privat)* cu contribuții definite, obligatorii pentru persoanele de o anumită vârstă;
- ◆ *Pilonul III (pensiile cu contribuție voluntară)*, administrate privat, bazate pe conturi individuale.

Cu excepția celor două sisteme de pensii private, menționate anterior, unele din țările amintite au implementat și pensiile ocupaționale (tipul 2 potrivit clasificării folosite în UE). În implementarea sistemelor de pensii, un rol activ au organismele naționale din fiecare stat, precum și cele internaționale. Sistemele de pensii sunt diferite de la un stat european la altul, motiv pentru care, am realizat, în teză, o prezentare a unor elemente specifice acestora în 12 țări dintre care și România), evoluție preluată de pe site-ul www-csspp.ro, în urma căreia am formulat concluziile pertinente caracteristice.

În România sistemul pensiilor este caracterizat de prezența următoarelor 2 componente:

- **sistemul public de pensii - pilonul I**, administrat public, redistributiv, bazat pe solidaritate între generații (conform prevederilor Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare).

▪ **sistemul de pensii private**, administrat privat, cu evidența contribuțiilor participanților în conturi individuale, bazat pe capitalizare, respectiv investirea și acumularea acestor contribuții, format, la rândul său, din două componente:

▪ **pensia administrată privat - pilonul II** (conform prevederilor Legii nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat, republicată, cu modificările și completările ulterioare); acest tip de pensie este similar cu cel din alte state membre UE cum ar fi Polonia, Lituania, R. Letona Slovacia sau Slovenia;

▪ **pensia privată facultativă - pilonul III** (conform prevederilor Legii nr.204/2006 privind pensile facultative, cu modificările și completările ulterioare); acest tip este similar cu cel din Republica Cehă, Estonia, Slovacia.

Potrivit *clasificării Băncii Mondiale*, pensiile private implementate în România aparțin **pilonului II – pensii administrate privat, obligatorii, cu contribuții definite (DC) și pilonului III – pensii administrate privat, facultative, bazate pe conturi individuale**.

În vederea atingerii unui obiectiv strategic (protecția participanților și transparența în sistemul pensiilor private) din misiunea CSSPP în activitățile sale, **propunem crearea unui cazier al administratorilor, depozitarilor și agenților de marketing din domeniul fondurilor de pensii private, pe site-ul acestei autorități administrative independente**, care:

▲ să includă toate informațiile necesare despre aceștia (inclusiv măsurile luate asupra lor, în urma controalelor efectuate);

▲ să poată fi accesat de orice persoană fizică și/sau juridică, precum și orice instituție din țară sau din străinătate.

Actuala criză economico-financiară pe care o parcurgem cu toții a generat diminuarea considerabilă a încrederii populației în instituțiile financiare, ce are ca repercusiune directă scăderea valorii activelor acumulate pentru finanțarea ieșirii la pensie. Dacă răspunsurile diferitelor autorități guvernamentale au fost variate de la o țară la alta (de exemplu: Comisia de Supraveghere Financiară din Bulgaria a redus rata tehnică a dobânzii de la 3% la 2,8%, Comisia de Supraveghere a Fondurilor de Pensii COVIP din Italia a relaxat limitele maxime de lichiditate pentru investire, etc.), CSSPP permite (prin legislația suplimentară) investirea activelor fondurilor de pensii în proporție de 100% în obligațiuni guvernamentale emise de România sau alte state membre UE, pe fondul scutirii administratorilor de respectarea limitelor minime pentru garanții și expunerii pe o bancă a maximum 5% din activele fondului. În vederea realizării acestor deziderate, CSSPP trebuie să reformeze sistemul actual de pensii din România. Acest proces de reformare reprezintă o preocupare importantă a "actorilor" implicați, îndeosebi a specialiștilor din domeniu. În acest sens, suntem de acord cu opinia autorizată a specialiștilor (Vasile V., Tache I., Tudor C. și Volintiru C., 2012) care propun următoarele:

- a) **păstrarea pilonului public de pensii (Pilon I)**, în condițiile reformării profunde a acestuia și consolidării componentei private proprii, cu capitalizare, sau
- b) **renunțarea la Pilonul I aplicabil programelor de asigurări pentru tineri și funcționarea pe o perioadă tranzitorie, în paralel, a două sisteme de pensii - unul în lichidare (pe fondul asumării responsabilității statului referitor la serviciile de asistență dedicate persoanelor vârstnice) și altul nou, cu o componentă privată semnificativă.**

A doua variantă prezentată mai sus considerăm că este mai puțin costisitoare pentru stat și sistemul național de asistență socială, cu toate că orientările actuale ale UE sunt spre prima variantă.

- c) **impozitarea suplimentară și în tranșe, cu cota unică de 16%, a salariilor ce depășesc nivelul mediu de cote și direcționarea acestui impozit spre reducerea deficitului și echilibrarea treptată a pensiilor publice Pilon I** ar reprezenta o acțiune importantă în cadrul reformei, alături de **externalizarea pensiei minime către bugetul de stat, apreciată drept venit din asistență socială**. Acest tip de pensia minimală **ar putea fi completat cu un sistem de prestații în muncă pentru comunitate**. Mai concret, **la nivelul primăriilor se pot crea centre pentru persoanele vârstnice, unde activitățile specifice se vor derula prin voluntariat de către aceștia, pe fondul creșterii interesului îmbătrânirii active pentru venituri suplimentare (prin acordarea de subvenții angajatorilor la momentul angajării persoanelor vârstnice) și diminuarea numărului celor asistați**.
- d) în vederea sustenabilității sistemului de pensii private, **reevaluarea perioadei active (în sensul creșterii vârstei de pensionare), încurajarea contribuțiilor suplimentare (prin dezvoltarea unui sistem stimulativ de calcul pentru pensia corespunzătoare contribuțiilor peste plafonul contributiv)** ar reprezenta o măsură eficientă, menită **să permită continuarea politicii de deducere fiscală (ce ar crește interesul firmelor în oferirea de beneficii salariaților sub forma unei contribuții la un fond de pensii facultative)**.
- e) **actualizarea puterii de cumpărare a pensiei nominale prin indexarea la inflație a valorii punctului de pensie și reconsiderarea raportului dintre pensie și salariul mediu, prin revizuire periodice dependente de performanțele economice**.
- f) **calcularea contribuției la fondurile de pensii pentru asigurarea unui venit decent prin includerea sumei aferente simulării financiare a pensiei și a cifrei aferente riscului fluctuațiilor piețelor de investiții, asigurându-se astfel garantarea capitalului nominal investit**.

În formularea propunerilor prezentate mai sus am luat în considerare și anumiți indicatori calitativi de eficiență a fondurilor de pensii (indicatorul VUAN sau Valoarea Unitară a Activului Net, rate de rentabilitate și de inflație anualizate, calculate pe ultimele 24 de luni, gradul și tipul de risc caracteristice fondurilor de pensii, evoluția și structura investițiilor făcute din contribuțiile la fondurile de pensii), precum și indicatori cantitativi (numărul de participanți la fonduri, rata de dependență economică, ponderea fondurilor de pensii administrate privat și facultative în PIB).

Pentru a se asigura cu adevărat sustenabilitatea financiară mult dorită a sistemului public de pensii, actualul ministru al Muncii, doamna Mariana Câmpeanu dorește **modificarea cadrului legislativ necesar pentru instituirea sistemului de pensii pe model suedez, evidențiat prin conturi personale ale pensionarilor**. De altfel, acest tip de reformă în domeniul pensiilor a fost implementat și de către Polonia, Italia și Letonia. Sistemele de pensii cu contribuții nominale definite sau Notional Defined Contributions (NDC) personalizează contribuția fiecărui salariat la bugetul public de asigurări sociale prin contul personal deschis la Trezorerie sau la instituția de administrare a sistemului. În acest cont apar contabilizate toate contribuțiile lunare plătite în perioada activă, iar titularul poate urmări evoluția eventualelor viramente. Totuși, acele contribuții nu vor fi investite în vederea realizării unor randamente profitabile, ci vor fi utilizate pentru plata pensiilor actualilor pensionari. Iată de ce, ceea ce se contabilizează sunt de fapt drepturile financiare viitoare

ale titularului de cont câștigate pe seama contribuțiilor plătite. Spre deosebire de pensiile private, unde contribuțiilor personale ale beneficiarilor li se adaugă randamentul investițiilor din contribuții, în cazul pensiilor de stat de tip NDC la contribuțiile existente se adaugă dobânda anuală impusă de guvern și de punctul de pensie. Având în vedere necesitatea trecerii de la un sistem de pensii redistributiv între generații la unul de acumulare, precum și păreri pro și contra ale specialiștilor din domeniu (a se vedea site-ul www.finantistii.ro) referitoare la această propunere de reformă a sistemului de pensii, din dorința de a găsi soluții viabile acestei situații, ne punem următoarele întrebări:

- Care va fi data exactă de implementare a acestui sistem nou de pensii?
- Ce se va întâmpla cu contribuțiile deja plătite?
- Cum se va face trecerea de la sistemul vechi PAYG la noul sistem NDC?
- Dacă acei bani nu sunt în cont efectiv, cum se va face plata din cont către pensionarii care au depus contribuțiile lunare proprii?

Pentru a găsi răspunsurile pertinente la întrebările de mai sus, în condițiile diminuării drastice a numărului de salariați în detrimentul creșterii masive a numărului de pensionari, apreciem că la calculul pensiei trebuie să se țină seama de valoarea în timp a banilor, în defavoarea salariului brut al vreunei persoane raportat la salariul mediu brut pe economie. Această idee (împărtășită și de noi) a fost expusă de domnul Valentin M. Ionescu, fostul consilier al fostului președinte al CSSPP, domnul Mircea Oancea (a se vedea site-ul www.contributors.ro/wp-content/uploads/2012/10/studiu-pensii-Institutul-Ordoliberal.pdf). În fapt se propune înlocuirea sistemului actual de pensii publice cu schema prin capitalizare, prin crearea unui fond de rezervă a pensiilor. Inițiatorul acestui fond "tampon" de economisire și plată în sistemul de pensii a propus trei variante de creare a acestuia și anume:

- ✓ trecerea directă a tuturor contributorilor din sistemul PAYG la un fond de pensii, pe seama unui împrumut masiv prin obligații de stat, ceea ce este imposibil de realizat datorită plafonului ridicat al deficitului bugetar;
- ✓ înființarea fondului de rezervă, concomitent cu păstrarea vechiului sistem PAYG;
- ✓ trecerea treptată a tuturor contributorilor din sistemul PAYG la un fond de pensii ce va fi administrat privat, după înființarea fondului de rezervă, astfel că toate persoanele salariate vor plăti la acest fond, iar pensionarii vor fi plătiți din PAYG și fondul de rezervă.

Apreciem ultima varianta cea mai favorabilă, deoarece este mai puțin costisitoare pentru stat și contributori. Pentru a putea **urmări modul de colectare al contribuțiilor la asigurările sociale și responsabilizarea factorilor de decizie din rândul angajatorilor, propunem următoarele:**

■ **introducerea în baza de date REVISAL (implicit a ITM-ului) și a datelor referitoare la persoanele angajate în baza contractelor civile și a celorlalte tipuri de contracte care implică plata contribuțiilor la asigurările sociale (concomitent cu modificări esențiale în Codul Muncii referitoare la contravențiile și sancțiunilor penale, pentru asigurarea responsabilităților caracteristice administratorilor de entități juridice)**, în acest fel cunoscându-se numărul exact de salariați, indiferent de tipul de contract în baza căruia sunt retribuiți, iar impozitele salariale și patronale sunt datorate, asigurându-se astfel corecta dimensionare a fenomenului de evaziune fiscală;

■ **includerea la finalul "Declarației privind evidența nominală a asiguraților și a obligațiilor de plată ale angajatorilor către bugetul asigurărilor sociale de star" (Declarația 112) a situației centralizatoare referitoare la documentele de plată ale impozitelor salariale și patronale;**

■ **instituirea plății impozitelor lunare sau trimestriale (în funcție de cifra de afaceri) până cel târziu în data de 20 a lunii următoare celei încheiată sau trimestrului încheiat;**

▪ **instituirea termenului de depunere a Declarației 112 până la data de 25 a lunii următoare celei încheiată sau trimestrului încheiat.**

În vederea administrării corespunzătoare a fondului de rezervă sunt necesare reglementări stricte de conduită profesională, de guvernanță corporativă, de audit intern și extern propice raportărilor financiare către public/contributori, în limita parametrilor de investiții conturați și respectați.

Potrivit prevederilor OUG nr.93/2012 publicată în Monitorul Oficial al României nr.874 din 21 decembrie 2012 s-a înființat în România o instituție unică – Autoritatea de Supraveghere Financiară (ASF) – care procedează la preluarea atribuțiilor și prerogativelor CSSPP, CSA și CNVM, în vederea eficientizării supravegherii sectoriale în afara ariei de competență a băncii centrale.

Indiferent de sistemul de pensii practicat în România, o problemă importantă care necesită rezolvare constă în discrepanța dintre numărul de salariați și numărul de pensionari (ne referim în principal la pensionari de asigurări sociale și agricultori, respectiv cei din Pilonul I, care de fapt se regăsesc încadrați sau nu și la celelalte pilone – II și/sau III). Deoarece numărul pensionarilor evoluează diferit de la un an la altul, dar de cele mai multe ori înregistrează un trend ascendent, comparativ cu evoluția numărului salariaților din economie, care de obicei înregistrează un trend nefavorabil, apreciem că trebuie luate măsuri guvernamentale de stimulare a angajatorilor din România pentru crearea de noi locuri de muncă și menținerea celor existente.

Reducerea numărului de salariați la nivelul țării noastre se datorează și politicii guvernelor noastre, care, prin reglementările legale inițiate și aplicate nu stimulează munca în sine, motiv pentru care considerăm că este necesară:

- **stimularea familiilor tinere (dar și a celor deja existente) în desfășurarea unei munci private** (cazul Ungariei), prin acordarea în arendă a folosirii unor terenuri nelucrate, în vederea construirii de locuințe și sedii sociale cu fonduri proprii parțiale și cu credite bancare cu dobânzi prioritare;
- **stimularea firmelor nou create pe aceste terenuri în dezvoltarea unor activități economice de nișă**, prioritare pentru dezvoltarea zonei geografice necesare, iar pentru persoanele angajate la acești angajatori impozite reduse pe tranșe de salarizare;
- **înlăturarea ajutoarelor sociale sau a salariilor acordate cu ocazia falimentului unui angajator din orice domeniu de activitate al economiei naționale și acordarea, în schimb a reducerilor de impozite pe tranșe, în situații dezvoltării unor inițiative private, susținute cu fonduri europene nerambursabile.**

Pentru fiecare angajator din România care trebuie să respecte legislația actuală și presiunile multiplelor schimbări legislative, care este interesat de salarizarea reală a angajaților proprii în condițiile fluctuațiilor de deductibilitate a cheltuielilor proprii, de eradicarea muncii la negru care-l supune la responsabilități penale private de libertate, apare întrebarea firească:

Ce este mai avantajos pentru o companie: să acorde prime (bonusuri) sau pensii facultative salariaților?

Un studiu elocvent pentru găsirea răspunsurilor pertinente la întrebarea anterioară a fost realizată de Asociația pentru Pensii Administrate Privat din România. Bazat pe calcule simple și comparative, în condițiile deductibilității cheltuielilor cu contribuțiile angajatorului la Pilonul III în limita a 400 de euro anual, înafara contribuției proprii a angajatului în aceeași limită, studiul ne evidențiază avantajul existent pentru angajat, în condițiile în care angajatorul acceptă această posibilitate de contribuție. Deoarece suntem de acord cu rezultatele studiului și apreciem că ar avantaja atât angajatorii, cât și angajații, am realizat în teză o situație

comparativă a calculelor pentru o persoană ce are calitatea de angajat, în grupa a-III-a de muncă (grupă în care se află încadrată marea majoritate a salariaților din economia României), cu un salariu mediu brut identic cu cel utilizat pentru fundamentarea bugetului asigurărilor sociale în 2012 în valoare de 2.117 lei lunar, o cheltuială deductibilă anual al angajatorului (limita deductibilității Pilon III) de 400 de euro (la un curs valutar de 4,4287 lei/€ la 31.12.2012), adică 147,62 lei/lună/angajat. În datele noastre din tabelul de mai jos **folosim cursul valutar de la finele anului 2012 și în plus, considerăm că angajatul dorește să contribuie cu aceeași sumă ca și angajatorul (adică 400 de euro anual, adică 147,62 lei/lunar), pe seama deductibilității fiscale acordate conform reglementărilor legale în vigoare.** Precizăm însă faptul că, nu am folosit datele pentru bugetul asigurărilor sociale de stat pentru 2013 deoarece, la data întocmirii tezei încă nu s-au stabilit și nu s-au făcut publice informațiile necesare de către factorii de decizie ai României.

Pilonul I de pensii publice funcționează la nivel european fără bariere fiscale, în sensul că:

- oferă tratament egal pentru persoanele care provin din alt stat membru UE;
- în vederea stabilirii dreptului de pensie, se însumează toate perioadele de asigurare în diferite state membre UE;
- pensiile care se cuvin asigurătorilor cu reședința în alt stat membru UE, de cel în care se află instituția plătitoare de pensii, se transferă în statul membru de reședință.

În schimb, în cazul fondurilor de pensii private Pilonul II, impozitarea contribuțiilor la fondurile de pensii, a câștigurilor realizate de către fondurile de pensii din investițiile făcute și a pensiilor plătite este diferită între statele membre UE. Fiscalitatea în domeniul fondurilor de pensii private presupune taxarea acestora în cele trei momente și anume:

- în momentul plății contribuțiilor de către angajat și/sau angajator;
- în momentul realizării profitului din investiții;
- în momentul plății pensiilor.

La nivel european se cunosc patru modalități de taxare și anume:

- ✓ EET- Exempt contributions, Exempt investment income and capital gains of the pension institution, Taxed benefits;
- ✓ TEE – Taxed contributions, Exempt investment income and capital gains of the pension institution, Exempt benefits,
- ✓ TTE - Taxed contributions, Taxed investment income and capital gains of the pension institution, Exempt benefits;
- ✓ ETT - Exempt contributions, Taxed investment income and capital gains of the pension institution, Taxed benefits.

Dacă primele două modalități din cele patru (prezentate mai sus) taxează consumul, respectiv cheltuielile, indiferent de momentul când are loc, ultimele două taxează veniturile, indiferent dacă sunt obținute de câștiguri sau investiții, dacă sunt economisite sau consumate.

Capitolul IV: Particularități ale contabilității companiilor de asigurări și pensii, în contextul actualei crize economico-financiare

Obiectivul principal al acestui capitol este **prezentarea comparată a evoluțiilor legislative din domeniul contabilității și raportărilor financiare specifice asigurărilor și pensiilor, explicarea prevederilor**

Directivei europene Solvency II și a celor specifice IFRS 4 cu implicațiile caracteristice, pe fondul reliefării asemănărilor și deosebirilor existente între acestea și rolului conlucrării fructuoase între specialiștii domeniului analizat (contabili-auditori-actuari-departament management al riscurilor).

În vederea realizării acestui obiectiv, ne propunem următoarele obiective secundare:

- *prezentarea distinctă a evoluțiilor legislative specifice contabilității asigurărilor și pensiilor, cu detalierea noutăților apărute de la o reglementare juridică la alta, pe fondul explicării succinte și evolutive a complexității raportărilor financiar-contabile la nivel de asigurător-reasigurător, broker de asigurare-reasigurare, administrator de fonduri de pensii;*
- *reliefarea rolului supravegherii prudențiale din partea autorităților abilitate și a solvabilității specifice companiilor din acest domeniu, pe fondul prezentării directivelor europene aferente;*
- *explicarea evoluției modificărilor legislative în domeniul standardelor internaționale de raportare financiară specifice domeniului analizat la nivel european și american, pe fondul prezentării diferențelor existente între acestea;*
- *aparitia unor categorii de specialiști (actuari – auditori) doar pentru acest domeniu, care conlucrează și poartă responsabilitățile proprii pentru apărarea intereselor asiguraților și beneficiarilor de pensii.*

Circulația mondială a informației în general, a celei economice în special, accentuarea responsabilității pentru luarea deciziilor pertinente ale managerilor demonstrează în ansamblu necesitatea contabilității. Companiile din domeniul asigurărilor și pensiilor prezintă particularități distincte în reflectarea contabilă a activităților derulate, tocmai datorită individualizării și complexității acestora.

Indiferent că ne referim la companii din domeniul asigurărilor și pensiilor sau la altfel de entități juridice, organizarea contabilității specifice acestora se realizează prin respectarea principiilor contabile cunoscute și aplicabile la nivel național, european și internațional. În principal este vorba despre următoarele principii:

- principiul continuității activității;
- principiul permanenței metodelor;
- principiul prudenței;
- principiul independenței exercițiului;
- principiul evaluării separate a elementelor de activ și de pasiv;
- principiul intangibilității;
- principiul necompensării;
- principiul prevalenței economicului asupra juridicului;
- principiul pragului de semnificație.

Tratamentele contabile de bază și alternative la care sunt supuse informațiile din documentele justificate specifice companiilor din domeniul asigurărilor și pensiilor sunt identice cu cele aplicabile celorlalte tipuri de firme ce acționează pe piață.

Specificul activităților derulate de aceste companii din domeniul analizat impune existența unor documente justificative caracteristice (de ex.: Contract/poliță de asigurare, Dosar de daune, Act individual de aderare la un fond de pensii, etc..).

Reflectările în contabilitate, pe baza documentelor justificative, precum și situațiile financiare specifice acestor tipuri de entități juridice sunt supuse modificărilor legislative frecvente. Astfel, în prezenta teză de doctorat am prezentat evoluția reglementărilor contabile specifice domeniului asigurărilor, cu evidențierea

distinctă a particularităților și noutăților aduse de fiecare prevedere legală în parte, din analiza cărora concluzionăm următoarele:

- individualizarea conturilor analitice în terminații cifrice distincte pentru cele două tipuri de asigurări practicate de companiile din acest domeniu (1 – pentru asigurări de viață, 2 – pentru asigurări generale sau non-viață);
- existența situațiilor specifice domeniului asigurărilor (de ex.: Contul tehnic, Contul netehnic, etc.);
- modificări ale reglementărilor contabile în scopul vădit de implementare și respectare a directivelor europene din domeniu și a celorlalte reglementări la nivel european ce vizează asigurările;
- introduceri succesive de concepte noi, în funcție de dezvoltarea și perfecționarea operațiunilor derulate în cadrul acestor entități juridice;
- instituirea și majorarea responsabilităților persoanelor abilitate să întocmească și să certifice situații financiare anuale și/sau semestriale, pe fondul asigurării protecției clienților proprii;
- modificări ale evaluărilor aplicabile elementelor bilanțiere, în funcție de evoluțiile piețelor financiare și a evenimentelor cu repercusiuni majore asupra domeniului asigurărilor.

De asemenea, în prezenta teză de doctorat am prezentat evoluția reglementărilor contabile specifice domeniului pensiilor, cu reflectarea distinctă a modificărilor și noutăților aduse de fiecare prevedere legală în parte, motiv pentru care concluzionăm următoarele:

- instituirea planurilor de conturi separat pentru administratorii fondurilor de pensii facultative și administrate privat ce sunt societăți de pensii și pentru fondul de garantare, cu toate că inițial, în contabilitatea asigurătorilor s-au introdus analitice distincte cu terminația în cifra 3 pentru a individualiza conturile specifice administratorilor de fonduri de pensii facultative la care s-a renunțat prin abrogarea reglementării legale specifice;
- existența obligativității întocmirii și depunerii situațiilor și raportărilor financiare periodice față de CSSPP de către administratorii și depozitarii fondurilor de pensii;
- apariția agenților de marketing persoane juridice cu obligații de depunere a situațiilor și raportărilor financiare către CSSPP;
- stabilirea responsabilităților concrete referitoare la realitatea informațiilor incluse în situațiile și raportările financiare, în vederea protejării intereselor participanților la fonduri;
- obligativitatea auditării situațiilor financiare întocmite;
- folosirea specialiștilor actuari în estimarea beneficiilor viitoare și a prognozelor financiare specifice, pe fondul instituirii responsabilităților caracteristice acestora și necesitatea conlucrării acestora cu angajații administratorilor, depozitarilor, agenților de marketing și auditorilor, pentru respectarea întocmai a reglementărilor stabilite de autoritățile naționale și europene de supraveghere.

Luând în considerare evoluția pieței asigurărilor, intensificarea riscurilor la care sunt supuse atât entitățile juridice (asigurători-reasigurători, brokeri de asigurare-reasigurare), cât și beneficiarii polițelor (persoane fizice și/sau juridice), apreciem că acestea și-au pus amprenta asupra activităților specifice reflectată în situațiile și rapoartele financiar-contabile de raportare transmise autorității naționale de supraveghere (CSA). Structura și complexitatea acestor situații și rapoarte au fost modificate pe parcursul anilor, pe fondul deselor modificări legislative din țara noastră și a directivelor europene din domeniu. Pentru a reliefa saltul calitativ al acestor rapoarte și situații în conturarea unor informații clare, fidele și transparente necesare la nivel național, european și internațional, am prezentat în teză evoluția acestora, pe fondul corelațiilor dintre datele conținute

și informațiile contabile. Luând în considerare informațiile inserate în evoluțiile prezentate în teză concluzionăm următoarele:

- a) pentru datele referitoare la evoluția situațiilor și raportărilor specifice asigurătorilor și brokerilor din asigurări-reasigurări, potrivit reglementărilor legale publicate în perioada 2001-2005, apreciem că:
  - problema lichidității, a riscurilor diverse apărute și a rezervelor tehnice constituite pentru investiții în țară și străinătate pentru asigurători apare doar din 2003, pe fondul complexității activităților desfășurate de persoanele fizice și/sau juridice beneficiare de polițe de asigurare variate;
  - apariția în 2005 a acțiunilor în regres în domeniul asigurărilor, pe seama acțiunilor în instanțele de judecată, generate de dosarele de daune și fraudele implicate de acestea;
  - corelarea sistemului bancar cu cel al asigurărilor s-a realizat începând cu 2005, pe seama obligativității constituirii și raportării rezervelor tehnice specifice, aferente activelor lichide materializate în depozite bancare, disponibilități bănești la bănci, vizate de domeniul asigurărilor de viață și cele generale (sau non-viață).

- b) pentru datele referitoare la evoluția situațiilor și raportărilor specifice asigurătorilor potrivit reglementărilor legale publicate din 2006 până în prezent, apreciem că:
  - amplificarea situațiilor și raportărilor pe diferite intervale de timp (anuale, semestriale, trimestriale și lunare) se realizează prin reglementări juridice diferențiate doar pe asigurători;
  - au apărut raportările pe categorii de produse de asigurare, oferite de asigurători;
  - s-au ivit anumite rapoarte noi în domeniul asigurărilor, ce reflectă operațiunile de primire și cedare în reasigurare;
  - s-au implementat situații rectificative referitoare la taxa de funcționare și a termenelor de depunere specifice;
  - s-au precizat registrele speciale pentru evidența activelor menite să acopere rezervele tehnice pentru asigurările de viață și cele generale;
  - s-au evidențiat daunele în quantum maxim plătit, pe fondul reliefării reclamațiilor soluționate pe clase de asigurare;
  - s-a instituit obligativitatea raportării modificărilor aduse în activitatea proprie în interval scurt de timp (de ex.: schimbarea auditorului financiar);
  - s-au introdus raportărilor pentru sucursalele stabilite pe teritoriul României, dar care aparțin asigurătorilor cu sediul social în UE, conferind astfel caracterul de internaționalizare a acestor situații specifice.

- c) pentru datele referitoare la evoluția situațiilor și raportărilor specifice brokerilor de asigurare-reasigurare potrivit reglementărilor legale publicate din 2006 până în prezent, apreciem că:
  - s-au amplificat situațiile și raportările pe diferite intervale de timp (anuale, semestriale, trimestriale și lunare) prin reglementări juridice diferențiate doar pe brokeri de asigurare-reasigurare;
  - s-au diferențiat veniturile obținute, cu detalierea explicită a acestora, specifice brokerilor;
  - a apărut situația rectificative pentru taxa de funcționare și a termenului specific de depunere a acestuia începând cu anul 2006, pe fondul modificării intervalelor de timp caracteristice începând cu anul 2007;

- au apărut activitățile de marketing în domeniul pensiilor private și facultative reflectate în raportările depuse la termenele stabilite.

Activitatea companiilor din domeniul asigurărilor și al pensiilor este una din cele mai complexe, implicând riscuri diferite ca tip și intensitate, având repercusiuni financiare asupra celorlalte entități juridice de pe piețele economice. Totodată, la rândul lor, aceste companii sunt afectate de falimentele economice ale instituțiilor bancare sau altor entități juridice din alte sectoare ale economiei naționale, de îmbătrânirea prematură a populației sau reducerea majoră a natalității, de fenomenele naturale a căror urmări catastrofale trebuie acoperite prin plata daunelor. Astfel, se poate spune că performanța acestor companii implică prudența bordurilor de conducere proprii și a autorităților de reglementare caracteristice.

Autoritățile de reglementare din domeniul asigurărilor au impus cerințe suplimentare de capital, prin noul regim de solvabilitate, în intenția de acoperire a expunerilor la evenimente catastrofale. În vederea conturării acestor cerințe, autoritățile de monitorizare au impus identificarea tuturor tipurilor de risc la care sunt supuse companiile din acest domeniu, pe fondul determinării corelațiilor dintre acestea. Astfel, s-a intensificat procesul de supraveghere al acestui sector economic, în condițiile crizei bancare accentuate, de diminuare masivă a ratelor de dobândă și falimentelor neașteptate. Cadrul legal de prudențialitate creat de autoritățile de supraveghere au permis calibrarea națională a capitalului companiilor, în vederea realizării și menținerii solvabilității acestora.

Capacitatea asigurătorului de onorare a angajamentelor proprii definesc conceptul de solvabilitate a unei companii de asigurări, iar sistemele de evaluare a acestora au fost conturate și dezvoltate de agențiile de scoring și autoritățile de supraveghere încă de la apariția Acordului Basel II pentru sectorul bancar și reforma normelor contabile internaționale inițiate de IASB.

Solvabilitatea reprezintă – potrivit dicționarului Merriam-Webster – abilitatea de plată a datoriilor legale, a căror valoare curentă poate fi determinată pe baze actuariale. Conceptul de solvabilitate implică în fapt pe cel de prudență. Regulile prudențiale în domeniul asigurărilor au fost definite prin directivele:

- Directivele 73/239/CEE, 88/357/CEE și 92/49/CEE pentru asigurările non-viață (generale) aprobate în 1973;
- Directivele 79/267/CEE, 90/619/CEE și 92/96/CEE pentru asigurările de viață, aprobate în 2002.

Aceste reguli au vizat următoarele aspecte (Dragoș, 2009):

- cerința de deținere de rezerve suficiente necesare acoperirii riscurilor asigurate;
- formularea conceptului de marjă de solvabilitate, conturarea nivelului minim de capital obligatoriu de deținut de o companie, în eventualitatea producerii evenimentelor nedorite, care generează majorarea despăgubirilor, reduceri de dobânzi la active peste nivelul rezervelor tehnice;
- reguli cantitative asupra limitării activelor eligibile ce trebuie să acopere rezervele tehnice.

Modelele de evaluare a solvabilității au fost diverse și anume:

- *metoda retrospectivă* – implementată în țările OECD, care s-a individualizat prin modelul rată fixă (folosite în Australia, Mexic, Coreea și Turcia – ce presupune o funcție simplă a unuia sau mai multor elemente bilanțiere ori ale contului de profit și pierdere) și modelul bazat pe risc (denumit Risk Based Capital sau RBC)

Aceste modele se diferențiază prin numărul ridicat de factori de influență luați în considerare și complexitatea formulelor de calcul uzitate.

- *metoda prospectivă* – folosită în Australia pentru testarea gradului de adecvare a capitalului pentru asigurările de viață, aceasta referindu-se la modelele teoretice ce determină indicatorii de solvabilitate pe seama datelor istorice și ipotezelor referitoare la schimbările economice, din profilul companiei sau cele de piață.

În 2003 a fost proiectat în Elveția testul SST (Swiss Solvency Test), care a devenit obligatoriu începând cu anul 2006 (pentru companiile de asigurări de viață și cele de non-viață de mari dimensiuni), odată cu introducerea legii de supraveghere a asigurării. Ulterior, din 2008, acest model a devenit obligatoriu pentru toate companiile de asigurare, iar din 2011 există obligația respectării cerințelor privind capitalul de solvabilitate potrivit SST.

Conceptul de solvabilitate presupune determinarea, estimarea și acoperirea riscurilor specifice asigurătorilor. Evoluțiile de pe piața asigurărilor au impus noi cerințe de solvabilitate, care să permită alocări eficiente ale capitalului asigurătorilor în demersul acestora de protejare al asiguraților. Evoluțiile de pe piețele financiare și cele din domeniul managementului riscurilor au constituit direcții de acțiune ale Asociației Internaționale a Supraveghetorilor din Asigurări (IAIS), care împreună cu IASB și IAA (Asociația Internațională de Actuarial) au stabilit norme specifice de evaluare a activelor, pasivelor și rezervelor tehnice prin intermediul proiectului Solvency. Acesta a avut drept scop principal realizarea cadrului juridic unitar menit să elimine diferențele legislative dintre statele europene membre UE, pe fondul creării mediului economic adecvat de acoperire a riscurilor și obligațiilor specifice companiilor din domeniul asigurărilor. Devenit ulterior lege europeană, prin aprobarea Directivei europene 2009/138/CE referitoare la accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare, acest nou regim de solvabilitate avea principii de bază importante, dintre care, cel al *proporționalității* influența activitatea societăților de asigurare mici și mijlocii. Neaplicarea prevederilor noului regim de solvabilitate era apanajul societăților de asigurare care îndeplineau condițiile legale impuse (ce vizau limitarea venitului anual al societății din primele brute subscrise la 5 milioane €, limitarea rezervelor tehnice la 25 milioane €, etc.), pe parcursul celor trei ani consecutivi stabiliți. Apariția unor riscuri în activitatea companiilor de asigurare, ce pot deveni abordabile doar prin cerințele de guvernare corporativă, conturează importanța acestui sistem. Astfel, sistemul de guvernare, esențial în administrarea companiilor de asigurare și controlul exercitat de autoritățile de reglementare, impune constituirea structurilor organizatorice adecvate, transparente de la nivelul companiilor, supuse controlului intern regulat. Acest sistem a impus companiilor de asigurare implementarea strategiilor necesare în domeniile importante ale activităților derulate (ca de ex.: controlul intern, managementul riscurilor, externalizarea anumitor operațiuni, auditul intern). Riscurile emergente specifice sistemului de guvernare corporativă specifice domeniului asigurărilor impun implicarea autorităților de supraveghere, ceea ce determină atribuirea unor funcții importante acestei guvernare. Mai concret este vorba de *funcția de conformitate*, *funcția de management al riscurilor*, *funcția actuarială* și *funcția de audit intern*.

Sistemul de control intern specific companiilor de asigurare include proceduri contabile - administrative și de raportare financiară, ce permit instituirea unui cadru intern de control ce îndeplinește *funcția de asigurare a conformității* prevederilor legale din directivă cu impactul modificărilor operațiunilor derulate, pe fondul evaluării riscului de conformitate.

Identificarea, estimarea, monitorizarea și raportarea riscurilor specifice companiilor de asigurare la nivel individual și/sau agregat, impune realizarea unui *sistem eficace de management al riscurilor*, integrat în structura organizatorică și decizională specifică. În fapt, acest sistem vizează managementul activelor și pasivelor, subscrierea și stabilirea rezervelor specifice, strategia investițională, managementul riscului

operațional, de concentrare și de lichiditate, precum și operațiunile de reasigurare și alte metode/tehnici de reducere a riscurilor. Pentru companiile de asigurări ce folosesc modelul intern parțial și integral aprobat de determinare al cerințelor de solvabilitate, sistemul de management al riscurilor implică conturarea și aplicarea modelului intern verificat și validat, a cărui funcționare este explicată în rapoartele de sinteză ce propun îmbunătățiri și/sau modificări caracteristice importante. Cu toate că fiecare asigurător-reasigurător realizează evaluarea internă a solvabilității și riscurilor proprii, aceasta trebuie să evidențieze profilul de risc caracteristic, strategia companiei referitoare la limitele de toleranță admise de risc, cerințele de capital și cele referitoare la rezervele tehnice, pe fondul evidențierii abaterilor de la calculele bazate pe formula standard față de cele ce aplică modelul intern parțial propriu.

Armonizarea rezervelor tehnice determinate cu metodologiile adecvate în conturarea ipotezelor folosite, cu datele suficiente și calitative folosite în estimările anterioare, exprimarea opiniilor referitoare la politica globală de subscriere, la relevanța contractelor de asigurare, la implementarea sistemului de management al riscurilor conturează *funcția actuarială*, derulată la nivelul companiilor de către persoanele responsabile abilitate, cu cunoștințe profesionale de matematici actuariale și financiare. Actuarii conlucrează în derularea activităților proprii cu *auditorii interni*. Aceștia evaluează, obiectiv și independent, eficacitatea sistemului de control intern și a celui de guvernare corporativă, raportând organelor administrative, de conducere și control constatările și recomandările specifice.

Categoriile de risc, tipurile de activități și reglementările legale din domeniu influențează solvabilitatea asigurătorilor – reasigurătorilor, motiv pentru care, la nivel internațional s-a încercat o colaborare fructuoasă între IASB și FASB încă din 2002.

Referitor la evaluarea obligațiilor asigurătorilor-reasigurătorilor, încă din 2009 s-a propus evaluarea curentă a acestora pe 4 niveluri, adică:

- estimarea imparțială/justă a mediei ponderate a fluxurilor viitoare de numerar, ponderată cu probabilitățile specifice;
- valoarea actualizată sau valoarea în timp a banilor;
- valoarea ce diferențiază recunoașterea câștigului de emiterea contractului;
- ajustarea marjei de risc specifică incertitudinii valorii și momentului fluxurilor viitoare de numerar.

Totuși, cu ocazia ajustării marjei de risc, se evaluează proiecția asigurătorului referitoare la nesiguranța existenței fluxurilor de numerar, prin intermediul informațiilor referitoare la prețul reasigurării.

Evaluarea activelor și pasivelor asigurătorului este realizată prin metodele stabilite de directiva de solvabilitate și standardul internațional de raportare financiară, a căror convergență s-a încercat de către legiuitorul european.

În anul 2004, proiectul de modificare și consolidare a celor 13 directive (care au devenit ulterior 14, în urma adoptării reglementării europene referitoare la reasigurare) a fost propus de către Comisia Europeană către Comitetul European al reglementatorilor și supraveghetorilor din domeniul asigurărilor și pensiilor ocupaționale (EIOPC). Acest proiect este cunoscut sub denumirea de Directiva Solvency II. Directiva cadru referitoare la viitorul regim de solvabilitate Solvency II, adică directiva 2009/138/CE, a fost aprobată de Parlamentul European în 22 aprilie 2009, iar ulterior în 5 mai 2009 și de Consiliul ECOFIN (Economic and Financial Affairs Council). Scopul sistemului Solvency II era identificarea cerințelor de solvabilitate care să reflecte riscurile existente specifice companiilor de asigurări, pe fondul manifestărilor motivațiilor perturbante de pe piața caracteristică (exemplu de motivații: nemodificarea, pentru o perioadă de 30 de ani, a cadrului legislativ specific menit să asigure protecția intereselor asigurătorilor, problemele de lichiditate a companiilor

de asigurare, dezvoltarea instrumentelor financiare și metodele alternative de transfer al riscurilor, complexitatea gamei de produse de asigurare, etc.). Aceste elemente economico-financiare și tehnice au determinat perfecționarea sistemului de evaluare a solvabilității companiilor de asigurare, ceea ce susține importanța comparațiilor între rezultatele asigurătorilor-reasigurătorilor, conturând astfel sistemul unitar de supraveghere eficient. Noul sistem de solvabilitate al companiilor de asigurare se dorește a fi garanția existenței capitalului minim de susținere a activităților derulate în perioada de criză economico-financiară a ultimilor ani. Deoarece la calculul solvabilității se iau în considerare riscurile legate de pasivele și activele companiei, provizioanele constituite, reprezintă sau nu cheltuieli deductibile la estimarea profitului imposabil, în funcție de reglementările legale din perioada de timp respectivă. Aceste provizioane au scopul de acoperire a riscurilor de piață, de credit și operaționale, ce definesc în fapt poziția financiară a companiei respective. Comparativ cu Solvency I, regim de solvabilitate care folosea abordarea retrospectivă, acest nou regim Solvency II uzitează abordarea bazată pe risc.

Potrivit acestei din urmă abordări, folosind datele istorice și factorii de influență prezenți și viitori specifici domeniului asigurărilor, directiva Solvency II este mai performantă. Trecerea de la Solvency I la Solvency II generează modificări importante atât pentru asigurător, cât și pentru asigurat. În fapt, această trecere a permis instituirea cerințelor de capital pentru solvabilitate (SCR) în strânsă corelație cu cerința minimă de capital (MCR) și marja de risc, ceea ce a determinat apariția provizioanelor tehnice reale și deductibile fiscale, comparativ cu cele curente (specifice Solvency I), a căror deductibilitate era variabilă de la țară la țară și de la o perioadă de gestiune la alta, în funcție de reglementările juridice aferente.

Conștient de importanța viabilității măsurilor de solvabilitate ce se doresc a fi implementate prin noul regim, EIOPA a amânat implementarea directivei Solvency II pentru anul 2015 sau 2016.

În vederea aplicării acestei reglementări de solvabilitate, s-au realizat la nivel european cinci studii de impact cantitativ (la ultimele două a participat și România), la intervale de timp diferite, ale căror modalități concrete de derulare și consecințe sunt redată în teză. În fapt, aceste studii cantitative de impact (numite QIS-uri) s-au realizat cu scopul vădit de urmărire a impactului financiar și de cuantificare a repercusiunilor economico-financiare ale propunerilor legislative de la nivel european asupra companiilor din domeniile analizate.

În perioada 16 octombrie – 17 decembrie 2012, EIOPA a realizat un studiu de impact cerut de Comisia Europeană asupra companiilor furnizoare de pensii ocupaționale, în vederea modificării directivei specifice europene 2003/41/CE (Directiva privind activitățile și supravegherea instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale). La acest studiu de impact au participat companii din nouă țări europene (Belgia, Franța, Germania, Irlanda, Olanda, Norvegia, Portugalia, Suedia și Anglia), iar sugestiile de îmbunătățire a activităților desfășurate au vizat următoarele aspecte (conform rezultatelor publicate în aprilie 2013, pe site-ul <https://eiopa.europa.eu/>):

- testele de senzitivitate și controalele exercitate asupra rezultatelor fiecărei companii participante au demonstrat necesitatea evaluării oportunităților de simplificare a acestor, potrivit prevederilor tehnice ale acestui studiu de impact;
- folosirea fluxurilor de numerar în estimarea rezervelor tehnice caracteristice;
- abordarea stocastică a evaluărilor portofoliului pentru a surprinde garanțiile financiare incluse în provizioanele tehnice;
- calculul cerinței de capital de solvabilitate în strânsă corelație cu modulul riscului de piață.

Același organism european EIOPA urmărește, se implică și continuă colaborarea cu Grupul Consultativ European pentru raportare financiară (EFRAG) pentru implementarea IFRS, susținând astfel activitatea IASB

în domeniul contabilității. Pentru anul 2013, EIOPA va colabora cu ESMA (European Securities and Markets Authority sau Autoritatea Europeană pentru valori mobiliare și piețe) și EBA (European Banking Authority) sau ABE (Autoritatea Bancară Europeană) pentru conturarea viziunii transsectoriale comune referitoare la aspectele contabile și implementarea IFRS. Activitatea de supraveghere a evoluțiilor contabile ce afectează asigurătorii-reasigurătorii, intermediarii din asigurări, furnizorii de pensii ocupaționale și conglomeratele financiare, permite implicarea EIOPA în activitatea EFRAG în domeniul contabilizării contractelor de asigurare, instrumentelor financiare și consolidărilor specifice entităților de investiții, pe fondul propriilor observații și propuneri făcute către IASB referitoare la proiectele acestuia.

IASB, recunoscând importanța activităților specifice asigurărilor a decis implicarea sa în domeniul reglementărilor contabile în mai 2002, în două faze. Prima fază include IFRS 4 "Contracte de asigurare" în sens amplu, IAS 32 "Expunerea și prezentarea instrumentelor financiare" și IAS 39 "Prezentarea și evaluarea instrumentelor financiare". În schimb, faza aIIa urmărește în principal evaluarea pasivelor bilanțiere ale asigurătorului. Acest standard internațional de raportare financiară include prevederile contabile aplicate contractelor de asigurare specifice companiilor, ce trebuie să prezinte o raportare financiară detaliată asupra acestor tipuri de contracte (de ex., evidențierea sensibilității profiturilor comparativ cu variația ipotezelor pe care le ia în calcul). Modificările aduse de această reglementare se referă la contabilizarea elementelor de bilanț la valoare justă, deoarece multe din activele bilanțiere au fost incluse în bilanț la valoarea de piață și nu la cost istoric. Deci, introducerea IFRS 4 are impact și asupra gestiunii activelor în bilanțul societăților din acest domeniu.

Faza I a standardului IFRS 4 a evidențiat o serie de probleme stringente ale asigurătorilor, ce s-au dorit a fi rezolvate în Faza aIIa, dintre care amintim:

- *diferențele de evaluare* determinate de raportarea activelor la valoare justă, pe fondul evaluării obligațiilor la cost istoric, în majoritatea țărilor europene.

Deosebiri de evaluare au fost generate și de faptul că, în Faza I a IFRS 4 nu s-a realizat o distincție clară între tratamentul contabil al asigurărilor generale, de viață și cele de sănătate. Aceste diferențe generează volatilitatea capitalurilor proprii, pe seama influențelor pieței asupra activelor companiilor din acest domeniu. Rezolvarea acestor diferențe de evaluare reprezintă o problemă importantă și actuală, deoarece IFRS 4 nu prevede ajustări pentru active sau obligații, iar pierderile sau câștigurile rezultate erau raportate doar în momentul realizării activelor. Problema diferențelor de evaluare a creat o situație deosebită în SUA, motiv pentru care aici s-a introdus așa numita contabilitate colaterală sau "shadow accounting".

- *valoarea justă* (baza pentru evaluarea fluxurilor de trezorerie) și valoarea specifică entității. Justificarea dificilă a evaluărilor referitoare la cheltuielile cu daunele pe sectoare demografice este demonstrată de situația particulară a fiecărei companii în parte. Limitările câștigurilor nete cu ocazia emiterii contractelor specifice corespunde abordării valorii juste de intrare, folosită de IAS 39. Această abordare, ce diferă de cea specifică valorii juste de ieșire, va impune companiilor ce practică asigurări de viață emiterea informațiilor suplimentare referitoare la valoarea încorporată.
- *alocări pentru primele viitoare*
Recunoașterea primelor viitoare trebuie făcută în condițiile inexistenței situațiilor în care drepturile asiguraților sunt anulate, iar noile contracte sunt retarifate de asigurători. Această recunoaștere asigură o alocare realistă a acestor prime, nu doar pentru contractele de asigurare

pe termen lung, ci pentru toate contractele care asigură beneficiul evaluabil pentru deținătorul acestuia.

- *actualizările specifice, marjele valorilor de piață folosite în evaluarea obligațiilor, primele de risc caracteristice investițiilor (rata de risc zero sau tarifarea conformă marjelor investiționale), etc..* au reprezentat alte probleme specifice.

Problemele amintite mai sus au fost parțial sau total rezolvate prin consultările, dezbaterile și întrunirile inițiate de IASB cu celelalte organisme instituționale din domeniu (de ex. Grupa de lucru Asigurări din cadrul Federației Experților Contabili Europeni de la Bruxelles). În urma acestor colaborări s-a stabilit evaluarea contractelor de asigurare prin folosirea estimărilor variabilelor pieței financiare, uzitarea evaluărilor curente explicite pentru fluxurile viitoare de trezorerie, a valorii prezente a banilor și includerea marjei explicite. Ulterior, s-a considerat că evaluarea contractelor de asigurare trebuie realizată la valoarea de ieșire, în detrimentul valorii de realizare, cu estimarea precisă a marjelor la emiterea contractelor prin referință la primele aferente. Aceste prime impun existența rezervelor de prime pentru contractele ce generează obligații de plată a daunelor, care pot fi solicitate pe termen scurt. Problema rezervelor de prime a fost și este actuală, în condițiile menținerii marjelor prezente de stabilire a prețurilor produselor de asigurare. Această problemă se acutizează, deoarece un asigurător poate contabiliza drepturile și obligațiile individuale specifice unui contract sau contractul în totalitatea sa (pe unități de cont).

Deci, anumite probleme ale IFRS 4 Faza I s-au încercat a fi rezolvate în Faza II (ca de exemplu: schimbarea evaluării activelor admise să acopere rezervele tehnice, contractele de asigurare unit-linked, contractele de asigurare cu componentă investițională și cele de investiții, evaluarea participării asiguratului, recunoaștere/derecunoaștere specifică obligațiilor de asigurare și activelor aferente reasigurării, evaluarea fondului de garantare, problematica fiscalității asigurărilor, a recuperărilor, a subrogărilor/înlocuirilor, etc). Diferențele constatate între cele două faze ale IFRS 4 sunt multiple, dar dintre acestea prezentăm câteva, în tabelul de mai jos:

IFRS 4 Faza I vs. IFRS 4 Faza II (Sursa: www.iasplus.com)

IFRS 4 Faza I	IFRS 4 Faza II
<ul style="list-style-type: none"> • interzice provizioanele aferente riscurilor generate de catastrofe și de egalizare; • impune test de identificare a acceptabilității obligațiilor de asigurare recunoscute și test de depreciere pentru activele de reasigurare; • impune menținerea în bilanțul asigurătorului a obligațiilor de asigurare, până la achitarea sau anularea acestora, pe fondul interzicerii compensărilor dintre obligațiile de asigurare și activele de reasigurare, veniturile și cheltuielile din contractele de asigurare și reasigurare; • obligativitatea informațiilor suplimentare oferite de companii cu referire la creanțele neachitate, provizioanele pentru prime neîncasate, pentru bonificații și bonusuri, pentru riscul curent, etc..; • păstrarea valorii provizioanelor tehnice la același nivel, încât compania să-și poată îndeplini rezonabil obligațiile ce decurg din contractele încheiate; • existența celor două abordări referitoare la provizioane (cea mai bună estimare potrivită nivelului de încredere de 50% vs.nivelul prudent) 	<ul style="list-style-type: none"> • utilizarea variabilelor estimate de pe piața financiară (concordante cu prețurile de pe piață observabile) în evaluarea contractelor de asigurare, pe fondul nerecunoașterii veniturilor obținute din prima zi, pentru compensarea cheltuielilor de achiziție; • adoptarea rezervei de prime neîncasate pentru contractele de asigurare de scurtă durată; • marja de risc reduce profiturile din primii ani de contract, majorându-le pe cele ulterioare; • interzicerea amânării costurilor de achiziție; • utilizarea metodelor statistice pentru estimarea provizioanelor; • majorarea volatilității capitalului disponibil, pe seama schimbărilor ratelor de actualizare și a modelelor de plată; • impunerea unor informații mai consistente din partea asigurătorilor, pe fondul transparenței acestora și solvabilității companiilor; • dezvoltarea sistemului contabil de evaluare.

În octombrie 2006, Consiliul Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor a aprobat o nouă *strategie* (acceptată și de către Consiliul Contabilității și Raportărilor Financiare), prin care s-a impus companiilor (inclusiv din domeniul asigurărilor) listate sau care urmează să fie cotate pe piața de capital ca, începând cu 1 ianuarie 2007, să adopte IFRS în domeniul asigurărilor. Aceasta presupune un nou sistem de evaluare a performanței, îmbunătățirea calității informațiilor necesare managerilor, creșterea competitivității, dar și modificarea întregii baze de raportare.

Strategia de implementare a IFRS în domeniul asigurărilor s-a referit în principal la următoarele aspecte:

- întocmirea situațiilor financiare anuale și consolidate conforme cu Reglementările contabile ce transpun Directivele Europene, de către toate societățile comerciale, inclusiv cele de asigurare;
- începând cu anul 2007, societățile de asigurare cotate pe o piață reglementată sau care sunt în curs de cotare la data bilanțului și întocmesc situații financiare consolidate, vor realiza aceste dări de seamă anuale în conformitate cu IFRS (conform prevederilor Regulamentului CE nr.1606 din 2002);
- pentru exercițiile financiare 2008 și 2009, toate societățile de asigurare (indiferent dacă sunt sau nu cotate pe o piață reglementată) trebuie să întocmească situații financiare anuale și consolidate conforme cu IFRS, ca un al doilea set (pentru necesități proprii de informare ale investitorilor și ale Comisiei de Supraveghere a Asigurărilor);
- începând cu 2010, în funcție de evoluțiile din UE și de evaluările realizate cu privire la aplicarea IFRS, societățile de asigurare vor întocmi situații financiare anuale și consolidate în conformitate cu IFRS ca un singur set.

Conform strategiei elaborate de către Comisia de Supraveghere a Asigurărilor, în vederea realizării cerințelor de capital și îmbunătățirii asigurătorilor de a solicita capital, trebuie să fie aplicate principiile contabile prudente și relevante pentru decizii eficiente. Prudența impune efectuarea corespunzătoare a evaluărilor menite să asigure credibilitatea informațiilor prezentate, motiv pentru care activele și datoriile financiare ale asigurătorilor vor fi tratate conform IAS 39 "Instrumente financiare - recunoaștere și evaluare", iar IFRS 4 "Contracte de asigurări" se aplică doar pentru contracte de asigurare și reasigurare.

Potrivit strategiei pentru perioada 2012-2016 și a planului de acțiune pentru atingerea obiectivelor propuse, CSA și-a propus două obiective strategice importante, care să-i consolideze rolul de autoritate de reglementare și supraveghere la nivel național și internațional. Aceste obiective vizează perfecționarea capacității instituționale specifice CSA și înlocuirea supravegherii de tip "conformitate" cu cea bazată pe evaluarea riscurilor, potrivit cerințelor directivelor europene Solvency II și Omnibus II.

Deoarece toată informațiile contabile necesare investitorilor, CSA sau altor organisme naționale și internaționale se regăsesc în situațiile financiare, iar calitatea și credibilitatea acestora depinde de calitatea profesionistului contabil am studiat consecințele implementării IFRS-urilor asupra bilanțului contabil al asigurătorilor, redate în tabelul de mai jos:

Consecințele implementării IFRS asupra bilanțului contabil al asigurătorilor (Sursa: Sucală L., 2008)

ACTIVE	IFRS
Fond comercial	IFRS 3, IAS 36
Valoarea afacerii în vigoare pentru contractele de asigurări	IFRS 4
Valoarea afacerii în vigoare pentru contractele financiare	IAS 39
Costuri de achiziție amânate pentru contractele de asigurare și cele financiare cu trăsături discreționare de participare	GAAP local/IFRS 4/IAS 39
Costuri de achiziție amânate pentru contractele financiare	IAS 39
Active necorporale - deprecierea	IAS 38, IAS 36
Active corporale - deprecierea	IAS 16, IAS 36
Active fiscale amânate și impozite curente	IAS 12
Închirieri	IAS 17
Active financiare	IAS 39
Derivate (inclusiv derivate încorporate)	IAS 39
Împrumuturi	IAS 39
Investiții în proprietăți	IAS 40
Investiții în asociații și asocieri în participațiune - metoda capitalului propriu	IAS 28, IAS 36
- investiții	IAS 39
Alte active financiare	IAS 39
Numerar și echivalent de numerar	IAS 7, IAS 39
Active de reasigurare	IAS 39
Reasigurare cedată	IFRS 4
Reasigurare financiară cedată	IFRS 4, IAS 39

PASIVE	IFRS
Capital propriu:	IAS 32, IAS 1
- variația valorii juste pentru instrumentele financiare disponibile pentru vânzare;	IAS 39
- acoperiri de numerar (acoperire efectivă);	IAS 39
- câștiguri și pierderi actuariale;	IAS 19
- opțiuni discreționare de participare clasificate drept capitaluri proprii	IFRS 4
Interese minoritare	IAS 27, IAS 1
Total Capitaluri Proprii	
Contracte de asigurare și reasigurare calificate ca instrumente financiare	IAS 39
Opțiuni discreționare de participare clasificate ca datorii	IFRS 4/ <i>Contabilitatea colaterală</i>
Contracte de asigurare și reasigurare necalificate ca instrumente financiare, contracte financiare cu caracteristici discreționare de participare	IFRS 4/IAS 39
Derivate (inclusiv derivate încorporate)	IAS 39
Datorii financiare (opțiuni)	IAS 32, IAS 39
Datorii cu impozitele amânate	IAS 12
Datorii contingente și provizioane	IAS 37
Impozite curente	IAS 12
Beneficii ale angajaților	IAS 19
Datorii pe termen scurt	IAS 39
Datorii ale reasigurătorilor	IAS 39
Închirieri	IAS 17
Depozite bancare	IAS 7, IAS 39

Schimbări majore cu orientare pe valoarea justă

Practici contabile generale acceptate local

Actualmente, IFRS 4 și Solvency II se află în faza aIIa de evoluție. Cu toate că privesc ambele același sector de activitate al economiei naționale, între cele două există asemnări și deosebiri ce vor fi prezentate succint în tabelul de mai jos:

Asemnări și deosebiri între IFRS 4 Faza aIIa și Solvency II Faza aIIa

Asemnări între IFRS 4 Faza aIIa și Solvency II Faza aIIa	Deosebiri între IFRS 4 Faza aIIa și Solvency II Faza aIIa
<ul style="list-style-type: none"> • abordări generale similare de evaluare a datoriilor din asigurare; • folosesc evaluările actuale imparțiale pentru fluxurile viitoare de numerar; • reflectă valoarea în timp a banilor implicați în aceste contracte de asigurare, pe fondul includerii marjei de risc ce evidențiază incertitudinea estimărilor specifice fluxurilor de numerar; • cea mai buna estimare a pasivelor bilanțiere și a marjei de risc sunt supuse reevaluărilor în fiecare perioadă de raportare, pentru evidențierea modificărilor apărute; • sunt cerute aceleași tip de informații pentru a contura reconcilierile, situațiile și raportările financiar-contabile. 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ <i>Scop:</i> <ul style="list-style-type: none"> - IFRS 4: introducerea bazei coerente de evaluare a activelor și pasivelor bilanțiere, în vederea perfecționării comparabilității și transparenței situațiilor financiare; - Solvency II: crearea cadrului de reglementare comun pentru realizarea și menținerea unui capital minim/ suficient, în condițiile eficienței standardelor de gestionare a riscurilor specifice companiilor din acest domeniu; ▪ <i>Domeniu de aplicare:</i> <ul style="list-style-type: none"> - IFRS 4: se aplică la contractele de asigurări, nu se aplică pentru contractele de investiții; - Solvency II: se aplică la toate contractele, dar necesită individualizarea acestora pe AV (diferențierea acestora pe cele 4 riscuri principale: supraviețuirea, moartea, morbiditatea și economiile) și AG; ▪ <i>Limitele contractului (definire concept "limită" în accepțiunea de punct esențial)</i> <ul style="list-style-type: none"> - IFRS 4: limita – punct de neobligativitate în realizarea acoperirii pagubelor, pe fondul restabilirii primei conform riscului specific; - Solvency II: limita – punct de drept unilateral referitor la respingere a primei sau reziliere a contractului, pe fondul posibilității nelimitate de modificare a primei sau beneficiilor aferente; ▪ <i>Marja de risc</i> <ul style="list-style-type: none"> - IFRS 4: determinarea marjei de risc pe baza abordărilor diverse (nivel de încredere, cost de capital, așteptare condiționată) în cadrul portofoliului deținut de o companie; - Solvency II: determinarea marjei de risc pe baza costului de abordare al capitalului și diversificarea acesteia la nivel de companie; ▪ <i>Marja reziduală:</i> <ul style="list-style-type: none"> - IFRS 4: prevăzută în perioada de acoperire a riscurilor ca o datorie de asigurare, marja reziduală nu se poate folosi pentru absorbția modificărilor intervenite în ipotezele actuariale sau în variațiile factorilor de influență; - Solvency II: nu precizează nimic despre această marjă; ▪ <i>Contractele de scurtă durată:</i> <ul style="list-style-type: none"> - IFRS 4: stabilește metoda de alocare a primei (similară cu rezerva primelor neîncasate din IFRS 4 Faza I) pentru aceste contracte; - Solvency II: folosește aceeași metodă pentru contractele de lungă și de scurtă durată.

La nivel mondial, IASB și FASB conlucrează pentru convergența standardelor internaționale de contabilitate și raportare financiară. Această muncă asiduă se realizează în colaborare cu autoritățile legislative și de supraveghere de la nivel național, federal, european și internațional. Efectele acestor colaborări vor fi resimțite atât de companiile din acest domeniu, cât și de beneficiarii acestor tipuri de activități. În principal, noile modificări legislative și contabile la care companiile din domeniu trebuie să facă față se referă la:

- controlul impactului modificărilor legislative și contabile asupra activităților derulate, pe seama analizelor permanente asupra afacerilor proprii;
- crearea modelului de operare țintă pe piața asigurărilor, adaptabil în permanență modificărilor frecvente ce pot interveni și influența poziția financiară a companiilor;
- conturarea indicatorilor de eficiență a activităților depuse, în condițiile realizării de economii de costuri (a căror neductibilitate sau impozitare excesivă generează înregistrări contabile specifice), atât de necesare în această perioadă de criză economico-financiară;
- managementul structurii și designului specific activităților depuse necesar implementării cu promptitudine a prevederilor IFRS 4;

- coordonarea eficientă a relațiilor externe între manageri și acționarii companiilor, pe fondul protejării intereselor asiguraților;
- realizarea reconcilierilor clare și explicite, pe baza planurilor financiare și analizelor pertinente, între rezultatele stabilite conform IFRS 4 și cele potrivit Solvency II;
- oferirea avantajelor obținute prin acțiunea tuturor factorilor implicați în acest domeniu, pe baza colaborărilor fructuoase între contabili, auditori, actuari și alți specialiști din domeniu.

Deoarece la nivel european există diferențe în aspectele financiar-contabile și de evaluare potrivit Solvency II și IFRS 4, în vederea înțelegerii concrete a conlucrării între IASB și FASB, este necesară explicarea deosebirilor existente între IFRS (la nivel european) și US GAAP (la nivel american). Aceste explicații necesare le-am formulat în prezenta teză de doctorat, prin reliefa deosebirilor existente între IFRS și US GAAP separat pentru domeniul asigurărilor și cel al pensiilor.

Solvabilitatea implică performanță, iar această caracteristică calitativă a activităților depuse se dorește a fi realizată și de companiile din domeniul asigurărilor și cel al pensiilor. Pentru transpunerea în practică a acesteia, un rol important îl au specialiștii din domeniu, motiv pentru care, implementarea regimului de solvabilitate a generat apariția unor profesii noi (cum este cazul actuarului de solvabilitate). Rolul actuarilor și auditorilor (comparativ cu cei ai angajaților din Departamentul de management al riscurilor existent în cadrul companiilor din domeniile analizate) în domeniul asigurărilor din România, pe fondul implementării Directivei Solvency este major atât pentru firmele caracteristice, cât și pentru CSA. Evenimentele prezente din domeniul asigurărilor stimulează munca în echipă a acestor specialiști, pentru a contura limbajul comun pe înțelesul tuturor. Transformările actuale din industria serviciilor financiare au determinat evoluții în practica actuarială și cea specifică auditorilor. Trendul favorabil înregistrat în evoluția auditului financiar, apariția și dezvoltarea controlului intern, certificarea situațiilor financiare ale companiilor cotate la bursă de către auditori, în conformitate cu Standardele Internaționale de contabilitate constituie momente importante în viața economico-financiară a companiilor din acest domeniu. Actualmente, auditorii realizează diferite tipuri de activități, în funcție de:

- ♣ modul în care își organizează activitatea (audit intern, extern și guvernamental);
- ♣ obiectul urmărit în activitățile sale (audit al situațiilor financiare sau audit statutar, audit operational, audit al conformității).

Alături de misiunile de audit financiar, auditorii mai realizează și servicii conexe (de genul: angajamente referitoare la procedurile agreeate și misiuni de compilare, revizuirii).

Luând în considerare trendul profesional evolutiv specific acestor specialiști, am analizat în prezenta teză de doctorat interacțiunile, paralelismele și disensiunile manifestate între apartenenții profesiilor liberale (auditor - actuar - expert contabil), scopul și rolul acestora în urmărirea, controlul și menținerea solvabilității companiilor din domeniul asigurărilor, precum și poziția acestora raportată la autoritățile de supraveghere.

CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE ALE CERCETĂRII

În finalul prezentei teze de doctorat realizăm o recapitulare a obiectelor principale și secundare propuse, pe fondul evidențierii realizării sau neîndeplinirii acestora, pentru a contura ulterior limitele și perspective caracteristice acestei cercetări.

Concluzii pertinente pe seama obiectivelor principale și secundare realizate în fiecare capitol al lucrării

În primul capitol intitulat " Studiul privind stadiul actual al cercetării subiectelor referitoare la asigurări și pensii pe plan național, european și internațional " ne-am propus un obiectiv principal și mai multe obiective secundare. Bazându-ne pe informațiile cuprinse în acest prim capitol, concluzionăm că am realizat toate obiectivele propuse, iar aportul nostru personal în acest caz a constat în:

- ✓ prezentarea lucrărilor empirice și fundamentale de cercetare ale specialiștilor din domeniu, cu reflectarea distinctă și succintă a ideilor abordate în aceste studii;
- ✓ explicarea paletelor de subiecte referitoare la asigurări și pensii, prin prisma concluziilor extrase din studiile analizate.

În capitolul al II-lea intitulat "Asigurările în mediul economic și fiscal specific acestora", ne-am propus un obiectiv principal și mai multe obiective secundare. Luând în considerare informațiile cuprinse în capitolul al II-lea, apreciem că am realizat toate obiectivele propuse, iar aportul nostru concret a constat în:

- ✓ reliefaarea justificată a conceptului de asigurare și a criteriilor de clasificare specifice acestuia;
- ✓ prezentarea factorilor de influență specifici asigurărilor;
- ✓ realizarea unui glosar de termeni specifici cu explicarea entităților juridice implicate în acest sector și a operațiunilor complexe pe care le realizează;
- ✓ realizarea unui studiu referitor la fiscalitatea asigurărilor din Europa pe un eșantion de 33 țări (printre care și România), pe o perioadă de 5 ani (2005-2010);
- ✓ prezentarea CSA și a celorlalte organisme și asociații profesionale, prin prisma muncii depuse în domeniul asigurărilor.

În capitolul al III-lea intitulat "Activitatea companiilor de asigurare de administrare a fondurilor de pensii de stat și private" ne-am propus un obiectiv principal și mai multe obiective secundare. Luând în considerare informațiile cuprinse în acest capitol, concluzionăm că am realizat toate obiectivele propuse, iar aportul nostru personal a constat în:

- ✓ reliefaarea comparativă a sistemelor de pensii de tip Pilon II în 12 țări (inclusiv România) cu explicațiile de rigoare;
- ✓ prezentarea evolutivă a sistemului de pensii private în România în perioada 2005-2011;
- ✓ evoluția principalilor indicatori ai sistemului de pensii private din România în perioada 2007-2011;
- ✓ acord pentru propuneri de reformare a sistemului actual de pensii din România;
- ✓ explicații pentru evoluțiile indicatorului VUAN și numărului de participanți, structurii investiționale, precum și ratelor de rentabilitate specifice fondurilor de pensii Pilon II și Pilon III;
- ✓ prezentarea evolutivă și explicativă pentru ratele de dependență economică, numărul mediu de salariași și a celui de participanți la fondurile de pensii (Pilon II și Pilon III);
- ✓ explicații pentru evoluția plăților din pensiile private Pilon II și Pilon III, pe categorii de evenimente;

- ✓ explicații pentru evoluția contribuțiilor la Pilon II, precum și a celei aferente contribuției medii/participant la Pilon II, pe fondul reliefării trendului participanților pentru care nu s-au virat contribuții de la începutul colectării acestora în sistem la Pilon II;
- ✓ soluții pertinente pentru asigurarea sustenabilității financiare a sistemului public de pensii (toate piloanele);
- ✓ reliefa noutăților din domeniul supravegherii prudențiale a autorității financiare asupra pensiilor;
- ✓ evidențiere fiscalitatea fondurilor de pensii publice și private la nivel european și românesc.

În capitolul al IV-lea intitulat "Particularități ale contabilității companiilor de asigurări și pensii, în contextul actualei crize economico-financiare" ne-am propus drept un obiectiv principal și mai multe obiective secundare. Luând în considerare informațiile cuprinse în acest capitol, concluzionăm că am realizat toate obiectivele propuse, iar aportul nostru personal a constat în:

- ✓ prezentarea comparativă a reglementărilor legislative referitoare la contabilitatea și raportările financiar-contabile separat pe asigurători-reasigurători, brokeri de asigurare-reasigurare, administratori de fonduri de pensii, cu reliefa noutăților de la o prevedere legală la alta;
- ✓ prezentarea comparativă a studiilor de impact cantitativ (Qis-uri), cu evidențierea distinctă a acelor studii la care a participat și România (QIS 4 și QIS 5), pe fondul explicării elementelor și repercusiunilor generate de acestea;
- ✓ reliefa diferențelor existente între implementarea IFRS 4 (pe faze), Solvency II (pe faze) și US GAAP-uri, cu explicarea consecințelor detaliate pentru asigurări și pensii;
- ✓ evidențierea rolului și locului auditorului, actuarului și contabilului în noul regim de solvabilitate, pe fondul prezentării asemănarilor și deosebirilor existente între munca și responsabilitățile implicate de aceasta specifică acestor specialiști.

Limitele și perspectivele cercetării

Suntem conștienți că prezenta teză de doctorat are limite științifice, din care amintim:

- ♣ limitarea ariilor de cercetare referitoare la asigurări și pensii doar la anumite aspecte legate de contabilitatea și fiscalitatea caracteristice acestora, din cauza spațiului limitat de paginație al prezentei teze de doctorat;
- ♣ neprezentarea clasificării evolutive a asigurărilor din motive de spațiu în prezenta lucrare, neoferirea de soluții certe legate de efectele crizei asupra asigurărilor pe fondul incertitudinii create de actuala criză economico-financiară, nerealizarea studiului pe un eșantion mai cuprinzător (țări din America, Asia, Africa, etc.);
- ♣ neprezentarea evoluțiilor fiscalității fondurilor de pensii private din alte țări în comparație cu România, pe seama lipsei de informații utile și coerente (îndeosebi în România), pe o perioadă de cel puțin 10 ani, pentru a crea un model econometric ce să includă factorii de influență asupra acestei deductibilități fiscale a contribuțiilor participanților;
- ♣ neprezentarea acțiunii celorlalte standarde internaționale de contabilitate și standarde internaționale de raportare financiară asupra companiilor din domeniile analizate (asigurări și pensii), cu consecințe directe asupra contabilității și raportărilor financiar-contabile realizate;

Luând în considerare conținutul prezentei teze de doctorat și limitele științifice recunoscute, apreciem că această lucrare științifică prezintă perspective interesante și anume:

- ▲ extinderea studiului ariilor de cercetare, folosind mai multe limbi de circulație internațională (cu excepția limbilor engleză, franceză, germană și italiană folosite deja);
- ▲ extinderea studiului realizat la mai multe țări, folosind mai multe ipoteze generate de perfecționarea modelului econometric propus;
- ▲ realizarea unui studiu asupra fiscalității fondurilor de pensii private efectuat în mai multe țări (cu excepția României), folosind mai multe ipoteze generate de formarea unui model econometric specific;
- ▲ realizarea unui studiu comparativ referitor la implicațiile implementării IAS/IFRS în contabilitatea companiilor ce acționează pe piața asigurărilor și cea a pensiilor din România și/sau Europa.

Companiile ce desfășoară activități în domeniul asigurărilor și cel al pensiilor încearcă să apere interesele asiguraților și pensionarilor, dar în același timp se străduiesc să reziste tuturor modificărilor legislative, operaționale, instituționale sau de altă natură, în condiții de criză economico-financiară și solvabilitate controlată în permanență de autoritățile locale, europene și/sau internaționale. Acțiunea anumitor factori interni și/sau externi amintiți în prezenta lucrare afectează pozitiv și/sau negativ poziția financiară a acestor entități juridice. Activitatea complexă și permanent modificabilă a acestor companii ne-au permis o viziune de ansamblu asupra contabilității acestora, cu implicațiile caracteristice. Titlul general al prezentei lucrări nu ne-a permis abordarea în detaliu a anumitor subiecte contraversate referitoare la domeniile studiate. Considerăm totuși că, această lucrare va reprezenta baza cercetărilor viitoare pe care le vom realiza în domeniul asigurărilor și al pensiilor, cu aplicabilitate practică pentru entitățile juridice și autoritățile implicate, precum și cu tentă teoretică, legate de ariile de cercetare analizate prin prisma altor lucrări de specialitate caracteristice.

REFERINȚE BIBLIOGRAFICE (CU EXTRASE DIN LEGISLAȚIE)

A. Cărți

A1) Cărți românești

1. Achim M.L. (2008), *Asigurările de bunuri și persoane în economia cunoașterii*, Editura Economică, București
2. Alexandru F. & Armeanu D. (2003), *Asigurări de bunuri și persoane. Aspecte teoretice. Aplicații practice*, Editura Economică, București
3. Anghela C. (2006), *Analiză actuarială în asigurări*, Editura Economică, București
4. Apătean P. (2000), *Noul sistem public de pensii*, Editura Scripta, București
5. Athanasiu Al. (1995), *Dreptul securității sociale*, Editura Actami, București
6. Badea, Gh. & Ionescu, L. (2001), *Asigurările de persoane și reflectarea lor în contabilitate*, Editura Economică, București
7. Badea D.G. (2008), *Insurance & Reinsurance*, Editura Economică, București
8. Bistriceanu Gh.D., Bercea Fl. & Macovei E.I. (1997), *Lexicon de protecție socială, asigurări și reasigurări*, Editura Karat, București
9. Bistriceanu Gh. D. (2002), *Sistemul asigurărilor din România*, Editura Economică, București
10. Bistriceanu Gh.D. (2006). *Asigurări și reasigurări în România*, Editura Universitară, București
11. Bistriceanu Gh.D. (2008), *Sistemul asigurărilor din România*, Editura Economică, București
12. Bocancea C.& Neamțu G. (1999), *Elemente de asistență socială*, Editura Polirom, Iași
13. Carp A. (2012), *Acumularea și distribuția resurselor în Sistemul Asigurărilor Sociale. Studiu pe bază de modele*, Editura Economică, București
14. Cenar I. (2006), *Contabilitatea asigurărilor în sistemul de pensii din România*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
15. Cenar I. (2008), *Asigurări și protecție socială*, Editura Aeternitas, Alba Iulia
16. Ciumaș C. (2001), *Asigurări internaționale – Arhitectură și problematică la debutul mileniului III*, Editura Intelcredo, Deva
17. Ciumaș C. (2002), *Economia asigurărilor*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
18. Ciumaș C.(2007), *Asigurări generale*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca

19. Ciumaș C.(2009), *Asigurări generale*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
20. Ciumaș C. (2009), *Reasigurarea și Tehnicile Alternative de Transfer al Riscului*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
21. Ciumaș C.& Văidean V.L. (2011), *Protecție și asigurări sociale*, Editura Todesco, Cluj-Napoca
22. Coman Fl. (2009), *Elemente de contabilitate fiscală și de asigurări sociale la o societate comercială. Ghid practic*, Editura Universitară, București
23. Constantinescu, D.A. (1998), *Asigurări și reasigurări*, Editura Tehnică, București
24. Constantinescu D.A.(2000), *Management în asigurări*, Editura Semne'94, București
25. Constantinescu, D., A. (2000), *Contabilitatea societăților de asigurare*, Colecția Națională, Editura Bren, București, vol. 28
26. Constantinescu D.A.(coord.), (2002), *Contabilitatea în asigurări*, Colecția Națională, București
27. Constantinescu D.A. (2004), *Tratat de asigurări, vol.I și II*, Editura Economică, București
28. Constantinescu D.A. (2004), *Reglementarea și supravegherea asigurărilor în Uniunea Europeană*, Editura Semne'94, București
29. Constantinescu D.A.(coord.), (2005), *Management financiar în asigurări*, Editura Economică, București
30. Cristea M., Drăcea R.& Mitu N.E. (2007), *Asigurări de viață și fonduri de pensii*, Editura Universitaria, Craiova
31. Dănescu T.(2007), *Auditul financiar-Convergențe în teorie și practică*, Editura IRECSON, București
32. Decebal B.M. (2005), *Controlul în asigurări*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
33. Dobrin M.& Ionescu L. (2000), *Contabilitatea societăților de asigurare*, Editura Semne'94, București
34. Dobrin M.& Găliceanu M.(2003), *Asigurări și reasigurări*, Editura Fundației România de Măine, București
35. Dobrin M.& Tănăsescu P. (2003), *Teoria și practica asigurărilor*, ediția aIIa, Editura Economică, București
36. Dobrin M. (2005), *Contabilitatea specifică domeniului asigurărilor*, Editura Bren, București

37. Dobrin M., Ionescu L. (2006), *Contabilitatea societăților de asigurare*, Editura Economică, București
38. Dobrin M. (2006), *Managementul contabilității în asigurări*, Editura Tribuna Economică, București
39. Drăgan C.M., Ploeanu F.& Popa B.N. (2006), *Contabilitatea asigurărilor*, Editura Asociația Europeană de Studii și Consultanță, București
40. Feleagă N.& Ionașcu I.(1998), *Tratat de contabilitate financiară*, vol.I și II, Editura Economică, București
41. Florea I., Parpucea I., Buiga A.& Lazăr D. (2000), *Statistică interferențială*, Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca
42. Frunzaru V. (2007), *Sistemul de pensii românesc. O evaluare din perspectiva europeană*, Editura Economică, București
43. Gârbo V.I. (2010), *Asigurări și reasigurări în România*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca
44. Gârbo V.I. (2010), *Asigurări de viață și de sănătate*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca
45. Gavriletea M.D. (2002), *Asigurări și reasigurări*, Editura Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca
46. Hancu M.D. (2008), *Asigurări și reasigurări*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca
47. Ionescu L.& Badea D.G. (2000), *Asigurări de persoane și reflectarea lor în contabilitate*, Editura Economică, București
48. Lăcrița N.G. (2005), *Sistemul de pensii bazat pe contribuții și venituri corelate*, Editura Tribuna Economică, București
49. Lazăr D. (2007), *Introducere în statistica actuarială*, Editura Economică, București
50. Minea Șt. (1999), *Dreptul finanțelor publice*, Editura Accent, Cluj-Napoca
51. Mitu N.M. (2006), *Asigurări și reasigurări*, Editura Universitaria, Craiova
52. Mitu N.M. (2008), *Asigurări comerciale*, Editura Universitaria, Craiova
53. Mitu N.M. (2008), *Asigurări comerciale*, Editura PrintXpert, Craiova
54. Negru T. (2006), *Asigurări-Ghid practic*, Editura Ch.Beck, București
55. Popescu D., Macovei I. (1997), *Contractul de asigurare*, Editura Junimea, Iași
56. Podoabă L. (2011), *Contabilitate în asigurări.Studii de caz*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca

57. Purdea D.& Gârbo V.I. (2006), *Managementul asigurărilor interne și internaționale*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca
58. Răducanu D. (1944), *Planul Beveridge*, Tipografia Astra, Brașov
59. Sucală, L.(2010), *Contabilitate în asigurări*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca
60. Șeulean V. (2003), *Protecție și asigurări sociale*, Editura Mirton, Timișoara
61. Tănăsescu P. (2009), *Asigurări și protecția socială în România*, Editura Ch.Beck, București
62. Tulai C. (1997), *Finanțe publice*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca
63. Văcărel I., Bercea Fl. (1998), *Asigurări și reasigurări*, Editura Expert, București
64. Văcărel I.(2000), *Finanțe publice*, Editura Didactică și Pedagogică, București
65. Văcărel I.& Bercea Fl. (2007), *Asigurări și reasigurări*, ediția aIVa, Editura Expert, București
66. Văidean V.L. (2010), *Sistemul românesc al asigurărilor de sănătate în context european*, Editura Risoprint, Cluj-Napoca
67. Verejan O.& Partachi I. (2005), *Statistică actuarială în asigurări*, Editura Economică, București
68. Zamfir C. (1999), *Politici sociale în România*, Editura Expert, București

A2) Cărți străine

1. Barnett S. (2012), *Life Insurance Accounting*, Editor Nabu Press, SUA
2. Cascarino R. (2007), *Auditor's guide to Information Systems Auditing*, Editor Wiley&Sons Inc, 1st edition.
3. Leung Ph., Cooper J.B.& Coram P. (2007), *Modern Auditing&Assurance Services*, Editor Wiley&Sons Inc, 2nd edition.
4. Margret J.E. (2012), *Solvency in Financial Accounting*,
<http://www.ebookweb.org/solvency-in-financial-accounting-julie-e-margret-ebook-pdf-download-free/-2009461791/> , accesat în 27/04/2013
5. Myhr A.E. (2004), *Insurance Operations, Regulation and Statutory Accounting*, ediția aIIa, Editor Insurance Institute of America, SUA
6. Morariu A., Suci Gh.& Stoian F.(2008), *Audit intern și guvernanta corporativă*, Editura Universitară, București

7. Mulligan E.A. (2002), *Financial Accounting and Reporting Requirements in Life Insurance Companies*, Editor Life Office Management, SUA
8. Simonet, G. (2002), *La comptabilité des entreprises d'assurance*, Editura Argus, Paris
9. Tosetti A., Béhar Th., Fromenteau M.& Ménart S. (2011), *Assurance, comptabilité, réglementation, actuariat*, Editura Economică, Colecția Assurance Audit Actuariat
10. [Vanderhoof E.T.& Altman E.I.](#) (2000), *Fair Value of Insurance Business*, Kluwer Academic Publisher, New-York
11. Vaughan E.J.& Vaughan Th.M. (2007), *Fundamentals in Risk and Insurance*, ediția aXa, Editor Wiley (Wiley & Son, Inc.), USA

B. Articole de specialitate

1. Acharya V.V., Biggs J., Richardson M.& Ryan S. (2009), *On the Financial Regulation of Insurance Companies*,
http://web-docs.stern.nyu.edu/salomon/docs/white_paper.pdf , accesat în 27/04/2013
2. Ai J., Brockett P.L., Cooper W.W.& Golden L.L. (2012), *Enterprise Risk Management Through Strategic Allocation of Capital*, The Journal of Risk and Insurance vol. 79, nr. 1, p. 1-28, DOI: 10.2307/41350678,
<http://www.jstor.org/stable/41350678>, accesat în 27/04/2013
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2010.01403.x/abstract>, accesat în 27/04/2013
3. Agliata F.& Tuccillo D. (2011), *L'evoluzione del Progetto Insurance dello IASB e i possibili riflessi nel bilancio delle imprese assicuratrici*, Financial Reporting vol.3, nr.3, p.75-105,
<http://ideas.repec.org/a/fan/frfrfr/vhtml10.3280-fr2011-003004.html>, accesat în 27/04/2013
4. Agulnik Ph., Cardarelli R.& Seflon J. (2000), *The Pension Green Paper: A generational accounting perspective*, The Economic Journal vol.110, nr.467, p.568-581
<http://www.jstor.org/discover/10.2307/2667768?uid=3738920&uid=2129&uid=2&uid=70&uid=4&sid=21102317736311>, accesat în 04/05/2013
5. Akotey J.O., Sackey F.G., Amoah L.& Manso R.F. (2013), *The financial performance of life insurance companies in Ghana*, Journal of Risk Finance – The balance Sheet, ISSN: 1526-5943, vol. 14, nr.3, p.286 – 302, DOI: 10.1108/JRF-11-2012-0081
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1526-5943&volume=14&issue=3&articleid=17088852&show=abstract>, accesat în 03/05/2013
6. Altenburger O.A., Goettsche M.& Kuntner M. (2008), *Unbundling of Insurance Contracts for Accounting and Tax Purposes – One Common Solution for two Problems*,
http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1142817, accesat în 27/04/2013
<http://www.fbv.kit.edu/symposium/11th/Paper/30Posters/Kuntner.pdf>, accesat în 27/04/2013

7. ***American Academy of Actuaries Council on Professionalism (2006), *The roles on the actuary in the selection and application of actuarial models*, Discussion Paper nr.7
8. Arena M. (2008), *Does Insurance Market Activity Promote Economic Growth? A Cross-Country Study for Industrialized and Developing Countries*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 75, nr.4, p. 921-946, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2008.00291.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v75y2008i4p921-946.html>, accesat în 27/04/2013
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2008.00291.x/abstract>, accesat în 27/04/2013
9. Asai Y.& Okura M. (2011), *How Do Cost and Regulation Change Loss Control Activities and Insurers' Monitoring?*, *Journal of Insurance Issues* vol.34, nr.2, p.172-188
<http://www.insuranceissues.org/PDFs/342AO.pdf>, accesat în 27/04/2013
<http://ideas.repec.org/a/wri/journal/v34y2011i2p172-188.html>, accesat în 03/05/2013
10. Baranoff E.G., Papadopoulos S.& Sager T.W. (2007), *Capital and Risk Revisited: A Structural Equation Model Approach for Life Insurers*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 74, nr.3, p. 653-681, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2007.00229.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v74y2007i3p653-681.html>, accesat în 27/04/2013
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2007.00229.x/abstract>,
 accesat în 04/05/2013
11. Barniv R. (1994), *Accounting Information, The Cost of Capital, and the Value of Unlisted Insurers*, *Journal of Insurance Issues* vol.17, nr.1, p.63-88
<http://www.insuranceissues.org/1990-99.php>, accesat în 27/04/2013
<http://ideas.repec.org/a/wri/journal/v17y1994i1p63-88.html>, accesat în 27/04/2013
12. Bernard C.& Tian W. (2009), *Optimal Reinsurance Arrangements Under Tail Risk Measures*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 76, nr. 3, p. 709-725,
 DOI: 10.1111/j.1539-6975.2009.01315.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v76y2009i3p709-725.html>, accesat în 27/04/2013
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2009.01315.x/abstract>,
 accesat în 04/05/2013
13. Beju D.G. (2007), *Coordonate ale reformei sistemului de pensii. Cazul României*, *Transylvanian Review of Administrative Sciences* nr.20, p. 16-32,
<http://www.rtsa.ro/files/TRAS-20-2007-2Beju.pdf>, , accesat în 18/05/2013
14. Beblavý M. (2011), *Why has the crisis been bad for private pensions, but good for the flat tax? The sustainability of "neoliberal" reforms in the new EU member states*, în [Economic Policy, CEPS Working Documents](#), studiu realizat de European Network of Economic Policy Research Institutes (www.ENEPRI.org)
<http://www.ceps.eu/book/why-has-crisis-been-bad-private-pensions-good-flat-tax-sustainability-%E2%80%98neoliberal%E2%80%99-reforms-new->, accesat în 27/04/2013
15. Berkowitz A.& Rampell R. (2002), *What role can play internal auditor in big corporate world*, www.artberkowitz.com , accesat în 03/05/2013

16. Bikker J.A., Broeders D.W.G.A., Hollanders D.A.& Ponds E.H.M. (2012), *Pension Funds' Asset Allocation and Participant Age: A Test of the Life-Cycle Model*, The Journal of Risk and Insurance vol.79, nr. 3, p.595-618, DOI: 10.2307/23250863
<http://www.jstor.org/stable/23250863>., accesat în 27/04/2013
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2011.01435.x/abstract>, accesat în 27/04/2013
17. Bikker J.A., Steenbeek O.W.& Torracchi F.(2012), *The Impact of Scale, Complexity, and Service Quality on the Administrative Costs of Pension Funds: A Cross- Country Comparison*, The Journal of Risk and Insurance vol. 79, nr. 2, p. 477-514, DOI: 10.2307/23250671
<http://www.jstor.org/stable/23250671>, accesat în 27/04/2013
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2011.01439.x/abstract>, accesat în 27/04/2013
18. Bokšová J. (2008), *Valuation of Insurance Contracts*, [Český finanční a účetní časopis](http://ideas.repec.org/a/prg/jnlcfu/v2008y2008i2id270p54-61.html) nr.2, p.54-61, <http://ideas.repec.org/a/prg/jnlcfu/v2008y2008i2id270p54-61.html>, accesat în 04/05/2013
19. Bonaci C.G., Matiş D.& Strouhal J. (2008), *Financial reporting paradigms for financial instruments: Empirical study on the Czech and Romanian regulations*, Journal of International Trade Law and Policy ISSN: 1477-0024, vol.7, nr.2, p.101 – 122, DOI: 10.1108/14770020810927318
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1477-0024&volume=7&issue =2&article id=1754085& show=abstract>, accesat în 04/05/2013
20. Bonsón E., Cortijo V., Escobar T., Flores F.& Monreal S. (2010), *Solvency II and XBRL: new rules and technologies in insurance supervision*, Journal of Financial Regulation and Compliance ISSN: 1358-1988, vol.18, nr.2, p.144 – 157, DOI: 10.1108/13581981011034005
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1358-1988&volume=18&issue =2&article id=1860339& show=abstract>, accesat în 03/05/2013
21. Bostan I. (2011), *Implications of European Directives in the Assessment of Insurance Companies*, Theoretical and Applied Economics vol.XVIII, nr. 3 (556), p. 131-140
<http://store.ectap.ro/articole/576.pdf>, accesat în 27/04/2013
<http://ideas.repec.org/a/agr/journal/v3%28556%29y2011i3%28556%29p131-140.html>, accesat în 27/04/2013
22. Botea E.M.& Sahlian D.N.(2010), *Evolution and Tendencies Concerning the Romanian Insurance Accounting*, [Ovidius University Annals, Economic Sciences Series](http://ideas.repec.org/a/ovi/oviste/v10y2010i1p1451-1456.html) vol.X, nr.1, p.1451-1456, <http://ideas.repec.org/a/ovi/oviste/v10y2010i1p1451-1456.html>, accesat în 03/05/2013
23. Braun Al., Gatzert N.& Schmeiser H. (2012), *Performance and Risks of Open-End Life Settlement Funds*, The Journal of Risk and Insurance vol. 79, nr. 1, p. 193-229, DOI: 10.2307/41350684, <http://www.jstor.org/stable/41350684>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2011.01414.x/abstract>, accesat în 03/05/2013

24. Bruce P. (1997), *Actuaries and auditors – actuarial and auditing functions as complementary disciplines*, www.findarticle.com, accesat în 27/04/2013
25. Broeders D. (2010), *Valuation of Contingent Pension Liabilities and Guarantees Under Sponsor Default Risk*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 77, nr.4, p. 911-934, DOI: 10.2307/40961650, <http://www.jstor.org/stable/40961650>, accesat în 27/04/2013
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2010.01357.x/abstract>, accesat în 27/04/2013
26. Campbell C.J., Goldberg L.& Rai A.(2003), *The Impact of the European Union Insurance Directives on Insurance Company Stocks*, *The Journal of Risk and Insurance* vol.70, nr.1, p.125-167, <http://www.jstor.org/stable/3520011>, accesat în 03/05/2013
27. Cannon E.& Tonks I.(2013), *The Value and Risk of Defined Contribution Pension Schemes: International Evidence*, *The Journal of Risk and Insurance* vol.80, nr. 1, p.95-119, DOI: 10.2307/23354969, <http://www.jstor.org/stable/23354969>, accesat în 27/04/2013
28. Chandelle Fr.& Haverals J. (2006), *Analyse des impacts financiers, organisationnels et marketing des normes IFRS dans le secteur des assurances*, <http://ideas.repec.org/p/sol/wpaper/06-010.html>, accesat în 03/05/2013
29. Chung-Fern Wu R.& Wen-Hsin Hsu A. (2011), *Value Relevance of Embedded Value and IFRS 4 Insurance Contracts*, [The Geneva Papers on Risk and Insurance Issues and Practice](http://ideas.repec.org/a/pal/gpprii/v36y2011i2p283-303.html) vol.36, nr.2, p.283-303, <http://ideas.repec.org/a/pal/gpprii/v36y2011i2p283-303.html>, accesat în 03/05/2013
30. Christiansen M.& Niemeyer Ch.(2012), *The fundamental definition of the Solvency Capital Requirement in Solvency II*, http://www.uni-ulm.de/fileadmin/website_uni_ulm/mawi/forschung/PreprintServer/2012/DefinitionOfSCR.pdf, accesat în 27/04/2013
31. Ciumaş C., Măiş D., Sucală L.& Lazăr D. (2007), *The Analysis Of Unisex Annuities Installments Used In Calculus Of Contributions For Private Pensions*, *The Proceedings Of The International Conference Competitiveness And European Integration*, Cluj-Napoca, Romania, Accounting Section, Alma Mater, Editor: Măiş Dumitru, p.213-228
32. Cocco J.F., Lopes P. (2011), *Defined Benefit or Defined Contribution? A Study of Pension Choices*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 78, nr.4, p. 931-960, DOI: 10.2307/41350406, <http://www.jstor.org/stable/41350406>, accesat în 27/04/2013
33. Cocco A.F. (1993), *SFAS No. 106, Accounting for Postretirement Benefits Other than Pensions: Potential Impact on Insurance Capacity*, *Journal of Insurance Issues* vol.16, nr.2, p.21-27, <http://www.insuranceissues.org/1990-99.php>, accesat în 27/04/2013
<http://ideas.repec.org/a/wri/journal/v16y1993i2p21-27.html>, accesat în 27/04/2013
34. Cole C.R., Ferguson W.L., Lee R.B.& McCullough K.A. (2012), *Internationalization in the Reinsurance Industry: An Analysis of the Net Financial Position of U.S. Reinsurers*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 79, nr.4, p.897-930, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2012.01461.x, <http://www.jstor.org/stable/23354952>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2012.01461.x/abstract>, accesate în 03/05/2013

35. Cole C.R.& Sommer D.W. (2010), *Insider Ownership and Pension Funding: An Empirical Analysis*, *Journal of Insurance Issues* vol.33, nr.3, p.111-131
<http://www.insuranceissues.org/PDFs/332CS.pdf>, accesat în 27/04/2013
<http://ideas.repec.org/a/wri/journal/v33y2010i1p111-131.html>, accesat în 03/05/2013
36. Cole C.R., McCullough K.A.& Paris S.P. (2006), *An Examination of the Current State of Retirement Savings with a Focus on Individual Exemptions*, *Journal of Insurance Issues* vol.29, nr.2, p.107-132,
<http://www.insuranceissues.org/PDFs/292CMP.pdf>, accesat în 27/04/2013
37. Cole C.R.& Sommer D.W. (2005), *An Empirical Analysis of the Motives for Fully Funded Defined Benefit Plan Terminations*, *Journal of Insurance Issues* vol.28, nr.1, p.33-60,
<http://www.insuranceissues.org/PDFs/281CS.pdf>, accesat în 03/05/2013
<http://ideas.repec.org/a/wri/journal/v28y2005i1p33-60.html>, accesat în 27/04/2013
38. Coman C. (2011), *Asigurările de viață și pensiile private. Între provocări și oportunități*,
<http://www.cfasociety.org/romania/Lists/Past%20Events/Attachments/18/Cornelia%20Coman.pdf>
 accesat în 03/05/2013
39. Cristea M., Domnișoru S.& Dracea R.(2008), *Fiscalitatea asigurărilor în România comparativ cu alternativele existente în diverse țări*, *Revista Română de Fiscalitate* 11, Publicație lunară editată de RENTROP & STRATON – www.rs.ro, ISSN: 1842-8029
<http://contabilul.manager.ro/a/2805/fiscalitatea-asigurarilor-in-romania-comparativ-cu-alternativele-existente-in-diverse-tari.html>, accesat în 27/04/2013
40. Cristea M., Drăcea R.& Mitu N.E. (2007), *Pensia pentru limită de vârstă*, *Revista Tribuna Economică* nr. 8/2007, p. 84 - 86, ISSN 1018-0451
http://www.tribunaeconomica.ro/index.php?id_tip_categorie=1&&id_categ=4&id_revista=2225&id_nr_revista=67&mod=arhiva
http://www.avocatnet.ro/content/articles/id_7751/Pensia/pentru/limita/de/varsta.html
 accesate în 27/04/2013
41. Cummins D.J.& Trainar Ph. (2009), *Securitization, Insurance, and Reinsurance*, *The Journal of Risk and Insurance* vol.76, nr. 3, p. 463-492, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2009.01319.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v76y2009i3p463-492.html>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2009.01319.x/abstract>, accesate în 04/05/2013
42. Cummins D.J.& Weiss M.A. (2009), *Convergence of Insurance and Financial Markets: Hybrid and Securitized Risk-Transfer Solutions*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 76, nr. 3, p. 493-545, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2009.01311.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v76y2009i3p493-545.html>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2009.01311.x/abstract>, accesate în 27/04/2013
43. Cummins J.D.& Doherty N.A.(2006), *The Economics of Insurance Intermediaries*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 73, nr.3, p. 359-396, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2006.00180.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v73y2006i3p359-396.html>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2006.00180.x/abstract>,
 accesate în 04/05/2013

44. Das S.C. (2013), *Corporate social reporting and human resource disclosures: experiences from insurance companies in India*, Social Responsibility Journal ISSN: 1747-1117, vol. 9, nr.1, p.19 – 32, DOI: 10.1108/17471111311307796
http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1747-1117&volume=9&issue=1&article_id=17083681&show=abstract, accesat în 27/04/2013
45. Denuit M., Devolder P.& Goderniaux A.- C. (2007), *Securitization of Longevity Risk: Pricing Survivor Bonds With Wang Transform in the Lee-Carter Framework*, The Journal of Risk and Insurance vol. 74, nr.1, p. 87-113, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2007.00203.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v74y2007i1p87-113.html>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2007.00203.x/abstract>, accesate în 04/05/2013
46. Dhaene J., Tsanakas A., Valdez E.A.& Vanduffel S. (2012), *Optimal Capital Allocation Principles*, The Journal of Risk and Insurance vol. 79, nr. 1, p. 1-28, DOI: 10.2307/41350677,
<http://www.jstor.org/stable/41350677>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2011.01408.x/abstract>, accesate în 04/05/2013
47. Divya A. (2008), *Actuarial independence, client importance and pension assumptions*,
http://kelley.iu.edu/feaconference/papers/Paper_Upload_Anantharaman_D_76670.pdf
 accesat în 27/04/2013
48. Dragotă M.& Miricescu E. (2009), *Deficiencies of the Public Pension System in Romania. Some Reform Measures Derived from the EU Experience*, [Theoretical and Applied Economics](http://www.store.ectap.ro/articole/419.pdf) vol.11, nr.11, p.3-14, <http://www.store.ectap.ro/articole/419.pdf>
<http://ideas.repec.org/a/agr/journal/v11%28540%29y2009i11%28540%29p3-14.html>
 accesate în 27/04/2013
49. Dragoș S. (2009), *Tranziția de la Solvency I la Solvency II și cerințele de capital potrivit celui de al patrulea studiu cantitativ de impact*, Revista Română de Asigurări nr.1 din 2009, p.63-79,
<http://www.imaimi.ro/ro/publicatii/assets/pdf/Revista%20Romana%20de%20Asigurari%20An%202009%20Nr.1.pdf>, accesat în 18/05/2013
50. Dreassi A.& Miani S.(1980), *The solvency margin in non-life insurance companies*, Astin Bulletin nr.11, p.136-144, <http://www.actuaries.org/LIBRARY/ASTIN/vol11no2/136.pdf>
 accesat în 27/04/2013
51. Duett E.H.& Hershbarger R.A. (1992), *Profitability of Title Insurance Companies*, *Journal of Insurance Issues* vol.15, nr.1, p.13-30
<http://www.insuranceissues.org/1990-99.php>
<http://ideas.repec.org/a/wri/journal/v15y1992i1p13-30.html>, accesat în 03/05/2013
52. Duverne D.& Le Douit J. (2007), *IFRS for Insurance: CFO Forum Proposals*, [The Geneva Papers on Risk and Insurance Issues and Practice](http://www.geneva-papers.org/papers/Geneva_Papers_on_Risk_and_Insurance_Issues_and_Practice) vol.32, nr.1, p.62-74,
 DOI: 10.1057/palgrave.gpp.2510121,
<http://ideas.repec.org/a/pal/gpprii/v32y2007i1p62-74.html>, accesat în 27/04/2013

53. Duverne D.& Le Douit J. (2009), *IFRS* Phase II and Solvency II: Key Issues, Current Debates*, [The Geneva Papers on Risk and Insurance Issues and Practice](#) vol.34, nr.1, p.47-55, DOI:10.1057/gpp.2008.42, <http://ideas.repec.org/a/pal/gpprii/v34y2009i1p47-55.html> accesat în 27/04/2013
54. Eckardt M.& R athke-D oppner S. (2010), *The Quality of Insurance Intermediary Services- Empirical Evidence for Germany*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 77, nr.3, p.667-701, DOI: 10.2307/40783700, <http://www.jstor.org/stable/40783700> <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2010.01361.x/abstract>, accesat în 27/04/2013
55. ***European Commission (2011), *The 2012 Ageing Report*, http://ec.europa.eu/economy_finance/publications/european_economy/2011/pdf/ee-2011-4_en.pdf accesat în 18/05/2013
56. Falk H. (1975), *Accounting for Cash Value Policies*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 42, nr. 3, p. 403-417, <http://www.jstor.org/stable/251696>, accesat în 03/05/2013
57. Fekete P.P.Sz., Podoab  L., R dulescu G.& Oprean D. (2010), *Theoretical And Practical Approach Regarding Density And Penetration Insurance On Accident & Health Premiums*, *Annals of Faculty of Economics, University of Oradea* vol11, nr.1, p.351-356 <http://ideas.repec.org/a/ora/journal/v1y2010i1p351-356.html> http://econpapers.repec.org/article/orajournal/v_3a1_3ay_3a2010_3ai_3a1_3ap_3a351-356.htm, accesate în 27/04/2013
58. Fields L.P., Gupta M.& Prakash P. (2012), *Risk Taking and Performance of Public Insurers: An International Comparison*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 79, nr.4, p.931-962, DOI: 10.2307/23354953, <http://www.jstor.org/stable/23354953> <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2012.01479.x/abstract>, accesate în 03/05/2013
59. Flamee M. (2008), *IFRS and Solvency II: Global Exposure and Interaction – The Work of the IAIS*, [The Geneva Papers on Risk and Insurance Issues and Practice](#) vol.33, nr.1, p.54-59, DOI:10.1057/palgrave.gpp.2510158, <http://ideas.repec.org/a/pal/gpprii/v33y2008i1p54-59.html>, accesat în 03/05/2013
60. Fong J.H.Y., Mitchell O.S.& Koh B.S.K. (2011), *Longevity Risk Management in Singapore's National Pension System*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 78, nr.4, p. 961-981, DOI: 10.2307/41350407, <http://www.jstor.org/stable/41350407> <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2010.01401.x/abstract>, accesate în 27/04/2013
61. Froot K.A. (2007), *Risk Management, Capital Budgeting, and Capital Structure Policy for Insurers and Reinsurers*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 74, nr.2, p. 273-299, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2007.00213.x <http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v74y2007i2p273-299.html> <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2007.00213.x/abstract>, accesate în 27/04/2013

62. Gavriletea M.D.& Moga A.C.(2010), *Sistemul de pensii în România-probleme actuale*, http://store.ectap.ro/suplimente/Finantele%20si%20stabilitatea%20economica_Finante_ro2010.pdf, accesat în 27/04/2013
63. Gerke W., Mager F., Reinschmidt T.& Schmieder Ch. (2008), *Empirical Risk Analysis of Pension Insurance: The Case of Germany*, *The Journal of Risk and Insurance* vol.75,nr.3, p. 763-784, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2008.00283.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v75y2008i3p763-784.html>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2008.00283.x/abstract>, accesate în 03/05/2013
64. Ghosh C.& Hilliard J.I. (2012), *The Value of Contingent Commissions in the Property-Casualty Insurance Industry: Evidence From Stock Market Returns*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 79, nr. 1, p. 165-191, DOI: 10.2307/41350683
<http://www.jstor.org/stable/41350683>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2010.01399.x/abstract>, accesate în 27/04/2013
65. Giurescu I. (2009), *Coordonate specifice ale administrării fondurilor de pensii*, *Revista Română de Asigurări* nr.1 din 2009, p.79-88
<http://www.imaimi.ro/ro/publicatii/assets/pdf/Revista%20Romana%20de%20Asigurari%20An%202009%20Nr.1.pdf>, accesat în 03/05/2013
66. Golubin A.Y. (2006), *Pareto-Optimal Insurance Policies in the Models with a Premium Based on the Actuarial Value*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 73, nr.3, p. 469-487, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2006.00184.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v73y2006i3p469-487.html>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2006.00184.x/abstract>, accesate în 27/04/2013
67. Gordon L.C., Mansfield D.& Tickell A.(2001), *Emergent Frameworks in Global Finance: Accounting Standards and German Supplementary Pensions*, *Economic Geography Journal* vol.77, nr.3, p.250-271, DOI: 10.1111/j.1944-8287.2001.tb00164.x
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1944-8287.2001.tb00164.x/abstract>
<http://www.jstor.org/discover/10.2307/3594074?uid=3738920&uid=2129&uid=2&uid=70&uid=4&sid=21102087889393>, accesat în 27/04/2013
68. Gramling A.& Myers M.P. (2006), *Internal Auditors' Assessment of Fraud Implications for External Auditors Warning Signs: Implications for External Auditors*, *The CPA Journal*, <http://www.cpajournal.com/acc.htm>, accesat în 27/04/2013
69. Gröjer J.-E. (1997), *Employee Artefacts on the Balance Sheet: Model Illustration and Implications*, *Journal of Human Resource Costing & Accounting* ISSN: 1401-338X, vol.2, nr.1, p.27 – 53, DOI: 10.1108/eb029034
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1401-338X&volume=2&issue=1&articleid=1656149&show=abstract>, accesat în 27/04/2013

70. Gründl H& Schmeiser H. (2007), *Capital Allocation for Insurance Companies-What Good IS IT?*, The Journal of Risk and Insurance vol. 74, nr.2, p. 301-317,
DOI: 10.1111/j.1539-6975.2007.00214.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v74y2007i2p301-317.html>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2007.00214.x/abstract>
accesat în 18/05/2013
71. Gutterman S.(2002), *The evolving role of the actuary in financial reporting of insurance*, North American Actuarial Journal vol.6, nr.2, p.47-59,
<http://www.soa.org/news-and-publications/publications/journals/naaj/naaj-detail.aspx>
accesat în 27/04/2013
72. Harrington S.E. (2009), *The Financial Crisis, Systemic Risk, and the Future of Insurance Regulation*, The Journal of Risk and Insurance vol. 76, nr. 4, p. 785-819,
DOI: 10.1111/j.1539-6975.2009.01330.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v76y2009i4p785-819.html>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2009.01330.x/abstract>
accesate în 18/05/2013
73. Hill S.C. (2007/2008), *The Accuracy of Reported Insurance Status in the MEPS*, Inquiry Journal vol.44, nr.4, p. 443-468, <http://www.jstor.org/stable/29773335>, accesat în 27/04/2013
74. Himick D.(2009), *Accounting and Chilean pension reform*, Accounting, Auditing & Accountability Journal, vol.22, nr. 3, p.405 – 428, DOI: 10.1108/09513570910945679
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=1779051>, accesat în 27/04/2013
75. Holthausena R.W.&Watts R.L. (2001),*The relevance of the value-relevance literature for financial accounting standard setting*, Journal of Accounting and Economics vol.31,nr.1-3, p.3–75, http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=228950
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0165410101000295>
[http://dx.doi.org/10.1016/S0165-4101\(01\)00029-5](http://dx.doi.org/10.1016/S0165-4101(01)00029-5)
<http://www.ingentaconnect.com/content/els/01654101/2001/00000031/00000001/art00019>
accesate în 03/05/2013
76. Hoyt R.E.& Liebenberg A.P. (2011), *The Value of Enterprise Risk Management*, The Journal of Risk and Insurance vol. 78, nr. 4, p.795-822, DOI: 10.2307/41350401
<http://www.jstor.org/stable/41350401>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2011.01413.x/abstract>,
accesate în 03/05/2013
77. Huang R.J.& Tzeng L.Y. (2007), *Optimal Tax Deductions for Net Losses Under Private Insurance With an Upper Limit*, The Journal of Risk and Insurance vol. 74, nr.4, p. 883-893,
DOI: 10.1111/j.1539-6975.2007.00239.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v74y2007i4p883-893.html>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2007.00239.x/abstract>
accesate în 27/04/2013

78. Hwang T.& Gao S. (2003), *The determinants of the demand for life insurance in an emerging economy – the case of China*, Managerial Finance ISSN: 0307-4358, vol.29, nr.5-6, p.82-96, DOI: 10.1108/0307435031768779
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0307-4358&volume=29&issue=5/6>, accesat în 03/05/2013
79. Ionescu C.& Ilincuță L.D.(2011),*International Financial Reporting Standards For SMEs*, [Annals of Spiru Haret University, Economic Series](#) vol.2. nr.2, p.165-171,
<http://ideas.repec.org/a/ris/sphecs/0133.html>, accesat în 27/04/2013
80. Ionescu V.M. (2012), *Reforma sistemului public de pensii. Document în lucru*,
<http://www.contributors.ro/wp-content/uploads/2012/10/studiu-pensii-Institutul-Ordoliberal.pdf>, accesat în 27/04/2013
81. Ivăz L. (2010), *IFRS 4-un prim pas către reglementările contabile specifice asigurărilor*, Revista Română de Asigurări nr.1 din 2009, p.88-98
<http://www.imaimi.ro/ro/publicatii/assets/pdf/Revista%20Romana%20de%20Asigurari%20An%202009%20Nr.1.pdf>, accesat în 27/04/2013
82. Ivăz L. (2010), *Necesitatea adoptării IFRS în contextul implementării noului cadru de solvabilitate în asigurări (I)*, Revista Română de Asigurări nr.3 din 2010, p.84-100
<http://www.ima-imi.ro/ro/publicatii/assets/pdf/Revista%20Romana%20de%20Asigurari%20An%202010%20Nr.3.pdf>, accesat în 27/04/2013
83. Ivăz L. (2010), *Necesitatea adoptării IFRS în contextul implementării noului cadru de solvabilitate în asigurări (II)*, Revista Română de Asigurări nr.4 din 2010, p.38-56
<http://www.imaimi.ro/ro/publicatii/assets/pdf/Revista%20Romana%20de%20Asigurari%20An%202010%20Nr.4.pdf>, accesat în 27/04/2013
84. Jacek K. (2010), *Project management and presentation of information in financial statements-company performance measurement or project performance measurement*, [Comparative Economic Research](#) vol.13, nr.3, p.17-31
<http://ideas.repec.org/a/vrs/coecre/v13y2010i3p17-31n2.html>, accesat în 03/05/2013
85. Kennedy A., Fialka J., Goossens K.& Kok A. (2005). *Role of the Actuarial Function*, www.actuarialia.cz , accesat în 03/05/2013
86. Klumpes P., Fenn P., Diacon S., O'Brien C.& Yildirim C. (2007), *European Insurance Markets: Recent Trends and Future Regulatory Developments*, [Huebner International Series on Risk, Insurance and Economic Security](#) vol.26, p.789-848,DOI: 10.1007/978-0-387-34163-7_16
http://link.springer.com/chapter/10.1007%2F978-0-387-34163-7_16, accesat în 27/04/2013
87. Klumpes P.J.M.& Morgan K. (2012), *Solvency II versus IFRS: Cost of Capital Implications for Insurance Firms*,
http://www.actuaries.org/ASTIN/Colloquia/Manchester/Papers/morgan_klumpes_paper_final.pdf, accesat în 27/04/2013

88. Kreuze J.G., Langsam S.H.& Newell G.E. (1993), *Accounting for Nonpension Postretirement Benefits: Analysis of Lobbying Activities*, American Journal of Business ISSN: 1935-5181, vol.8, nr.1, p.25 – 32, DOI: 10.1108/193551811993000004
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1935-5181&volume=8&issue=1&articleid=1917907&show=abstract>, accesat în 27/04/2013
89. Lazăr D.& Făt C.(2007), *Considerente asupra reformei administrative a sistemelor de pensii*, Transylvania Review of Administrative Sciences nr.19, p.43-54
<http://www.rtsa.ro/459.considerente-asupra-reformei-administrative-a-sistemelor-de-pensii.html>, accesat în 03/05/2013
90. Li D., Moshirian F., Nguyen P.& Wee T. (2007), *The Demand for Life Insurance in OECD Countries*, The Journal of Risk and Insurance vol. 74, nr.3, p. 637-652, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2007.00228.x,
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v74y2007i3p637-652.html>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2007.00228.x/abstract>
accesat în 03/05/2013
91. Li X. (2006), *Convergence of China GAAP to IAS*, Journal of Modern Accounting and Auditing ISSN 1548-6583, USA, vol.2, nr.2 (seria 9), p.12-15
http://www.davidpublishing.com/journals_info.asp?jId=1146, accesat în 27/04/2013
92. Lian Q.& Schlesinger H. (2012), *Insurance Contract Design When the Insurer Has Private Information on Loss Size*, The Journal of Risk and Insurance vol. 79, nr.4, p.1039-1050, DOI: 10.2307/23354957, <http://www.jstor.org/stable/23354957>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2011.01460.x/abstract>
accesate în 18/05/2013
93. Ligon J.A.& Thistle P.D. (2007), *A Behavioral Model of Insurance Pricing*, *Journal of Insurance Issues* vol.30, nr.1, p.46-61,
<http://www.insuranceissues.org/PDFs/301LT.pdf>
<http://ideas.repec.org/a/wri/journal/v30y2007i1p46-61.html>, accesate în 27/04/2013
94. MacDonald B.J.& Cairns A.J.G. (2009), *Getting Feedback on Defined Contribution Pension Plans*, The Journal of Risk and Insurance vol. 76, nr.2, p. 385-417, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2009.01304.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v76y2009i2p385-417.html>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2009.01304.x/abstract>,
accesat în 27/04/2013
95. Manov B. (2013), *The Pay-as-You-Go System of Pension Insurance*, Journal of Modern Accounting and Auditing, ISSN 1548-6583, vol. 9, nr. 3, p.427-432
http://www.davidpublishing.com/journals_info.asp?jId=1468, accesat în 27/04/2013
96. Mao H., Ostaszewski K.M.& Wang Y. (2011), *Deciding Whether a Life Insurance Contract Should Be Reinstated*, *Journal of Insurance Issues* vol.34, nr.1, p.1-17
<http://www.insuranceissues.org/PDFs/341MOW.pdf>
<http://ideas.repec.org/a/wri/journal/v34y2011i1p1-17.html>, accesate în 27/04/2013

97. Marin I. (2012), *Rezultatele studiului de impact cantitativ "QIS 5" pentru industria de asigurări din România*, www.csa-isc.ro/files/Ionel%20Marin_CSA.pdf, accesat în 27/04/2013
98. Masters N.& Dupont E.(2002),*Insurance companies: waking up to international standards*, The Journal of Risk Finance–Balance Sheet, ISSN:0965-7967, vol.10, nr.3, p.35-38, DOI: 10.1108/09657960210440818, <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0965-7967&volume=10&issue=3&articleid=873052&show=abstract>, accesat în 27/04/2013
99. Matos C. (2010), *Unreformed or Hybrid? Accounting for Pension Arrangements Diversity in the EU*, Forum of Social Economics vol.39, nr.1, p.43-51
DOI: 10.1007/s12143-009-9050-0, <http://ideas.repec.org/a/spr/foseoec/v39y2010i1p43-51.html>
<http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1007/s12143-009-9050-0#.UbVYBti5f-A>
accesat în 03/05/2013
100. Meyer L. (2005), *Insurance and International Financial Reporting Standards*, [The Geneva Papers on Risk and Insurance Issues and Practice](#) vol.30, nr.1, p.114-120
DOI:10.1057/palgrave.gpp.2510012,
<http://ideas.repec.org/a/pal/gpprii/v30y2005i1p114-120.html>, accesat în 27/04/2013
101. McGaughey R.,Puleo V.& Casey K.M. (2005), *Employee benefits of multi-owner accounting firms: groundwork for benchmarking*, *Benchmarking: An International Journal* ISSN: 1463-5771, vol.12, nr.4, pp.354 – 363, DOI: 10.1108/146357705106090024
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1463-5771&volume=12&issue=4&articleid=1510000&show=abstract>
102. Mitroi D., Mitroi P.(2010), *Apetitul pentru risc – un instrument eficient în managementul riscurilor*, *Revista Română de Asigurări* nr.3 din 2010, p.100-117
<http://www.ima-imi.ro/ro/publicatii/assets/pdf/Revista%20Romana%20de%20Asigurari%20An%202010%20Nr.3.pdf>, accesat în 27/04/2013
103. Mitu I.E.& Mitu N.E. (2008), *Evaluation Bases in Accountancy*, *Annals of University of Craiova - Economic Sciences Series* nr. 36, Craiova, ISSN 1223-365 X, p.1524 – 1533
http://econpapers.repec.org/article/aiorteyej/v_3a1_3ay_3a2007_3ai_3a9_3ap_3a39-42.htm
<http://ideas.repec.org/a/aio/rteyev/v1y2007i8p89-92.html> , accesat în 27/04/2013
104. Mitu N.E. (2003), *Globalizarea și strategii de dezvoltare a asigurărilor și reasigurărilor*, *Revista Finanțe – Provocările viitorului*, nr.2, anul II, Craiova, ISSN 1583-3712
105. Mitu N.M. (2006), *Some aspects about direct marketing in insurances*, *Revista Tinerilor Economisti* nr.7,p. 89-92, ISSN 1583-9982, <http://stat257.central.ucv.ro/rte/arhiva/C7.pdf>
<http://www.ceeol.com/aspx/authordetails.aspx?authorId=e7ef5608-23ce-4632-a9ba-f148d22ee822>,
accesate în 18/05/2013
106. Mitu N.M. (2007), *Development directions of services and products in insurances*, *Revista Tinerilor Economisti* nr. 8, p. 89-92, ISSN 1583-9982,
<http://stat257.central.ucv.ro/rte/>, <http://logec.repec.org/RAS/pmi306.htm>
http://econpapers.repec.org/article/aiorteyej/v_3a1_3ay_3a2007_3ai_3a9_3ap_3a39-42.htm
<http://ideas.repec.org/a/aio/rteyev/v1y2007i8p89-92.html>, accesate în 27/04/2013

107. Moșoianu A. (2012), *Lupta pentru putere din spatele unificării supravegherii financiare*, <http://www.finantistii.ro/finante/lupta-pentru-putere-din-spatele-unificarii-supravegherii-financiare-76516> , accesat în 27/04/2013
108. Morgan E.& Slutzky M.(2006), *Preparing for Solvency II – Theoretical and Practical issues in Building Internal Economic Capital Models Using Nested Stochastic Projections*, www.ica2006.com, accesat în 27/04/2013
109. Mráz V. (2002), *Regulation of insurance services in the Czech Republic*, Journal of Financial Regulation and Compliance ISSN: 1358-1988, vol. 10, nr.1, p.31 – 36,
DOI: 10.1108/13581980210810102
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1358-1988&volume=10&issue=1&articleid=1523759&show=abstract>, accesate în 03/05/2013
110. Naghi L.E.(2013), *Influența supravegherii prudențiale asupra capitalizării pieței asigurărilor din România*, Economie teoretică și aplicată vol.XX, nr.2 (579), p.91-107
http://store.ectap.ro/articole/833_ro.pdf, accesat în 27/04/2013
111. Nektarios M. (1984), *The Economic Foundations of Public Pensions*, International Journal of Social Economics ISSN: 0306-8293, vol.11, nr.1/2,p.31 – 40,
DOI: 10.1108/eb013955
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=03068293&volume=11&issue=1/2&articleid=1654497&show=abstract>, accesat în 27/04/2013
112. Oancea M. (2012), *Sistemul de pensii private – 5 ani de existență*,
http://paneuropa.ro/doc/120507PrezentareCSSPP_MirceaOancea.pdf,accesat în 03/05/2013
113. Ojo M. (2006), *Audit Independence: It's importance to the External Auditor's role in Banking Regulation and Supervision*, MRPA Paper nr.231, p.1-26,
http://mpr.a.ub.uni-muenchen.de/231/1/MRPA_paper_231.pdf, accesat în 27/04/2013
114. Oprean D.& Podoabă L. (2009), *Financial and Accounting Aspects of Agricultural Insurance in Actual European and Romanian Context*, Buletinul Universității de științe agricole și medicină veterinară Cluj-Napoca, Seria Agricultura/Horticultura, Categ CNCISIS B+, Bulletin of University of Agricultural Sciences and Veterinary Medicine Cluj-Napoca volume 66 (2), p.455 – 463,
<http://journals.usamvcluj.ro/index.php/veterinary/issue/view/131>, accesat în 27/04/2013
115. Paetzmann K.& Lippl Ch.(2013), *Accounting for European Insurance M&A Transactions: Fair Value of Insurance Contracts and Duplex IFRS/U.S. GAAP Purchase Accounting*,
<http://ideas.repec.org/a/pal/gpprii/v38y2013i2p332-353.html>, accesat în 27/04/2013
116. Perry J.& Nölke A. (2006), *The political economy of International Accounting Standards*, Review of International Political Economy vol.13, nr.4, p.559-586,
DOI: 10.1080/09692290600839790, <http://www.jstor.org/discover/10.2307/25124089>
accesat în 27/04/2013

117. Pinquet J., Ayuso M.& Guillén M. (2007), *Selection Bias and Auditing Policies for Insurance Claims*, The Journal of Risk and Insurance vol. 74, nr.2, p. 425-440, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2007.00219.x, <http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v74y2007i2p425-440.html> <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2007.00219.x/abstract> accesate în 18/05/2013
118. Pitselis G.(2012), *A Guide for Solvency Supervision, Regulations and Insolvency Prediction: The case of Greece*, http://www.unipi.gr/akad_tmhm/stat_asfal/research_papers/TR07-1.pdf, accesat în 27/04/2013
119. Plantin G. (2006), *Does Reinsurance Need Reinsurers?*, The Journal of Risk and Insurance vol. 73, nr.1, p. 153-168, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2006.00169.x <http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v73y2006i1p153-168.html> <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2006.00169.x/abstract> accesat în 03/05/2013
120. Podoabă L., Nistor C.S.& Breban L. (2009), *Theoretical approach to a real problem in insurance field: significant differences between IFRS and US GAAP*, Annales Universitatis Apulensis Series Oeconomica, 2009, p.1-14, http://archive-ro.com/ro/u/uab.ro/2012-10-01_347603/, accesat în 27/04/2013
121. Podoabă L., Cuzdriorean-Vladu D.D., Fekete P.P.Sz.& Ienciu N. (2010), *Empirical Evidence On The Effects Of Social Welfare And Taxation On Insurance*, Annals of Faculty of Economics, University Oradea, p.595-600 <http://ideas.repec.org/a/ora/journal/v1y2010i1p595-600.html>, accesat în 27/04/2013
122. Podoabă L. (2010), *Implicațiile IFRS și Solvency II asupra contabilității asigurărilor*, Revista Contabilitatea, Expertiza și auditul afacerilor publicată de Editura CECCAR <http://www.edituraceccar.ro/>, p.58-63
123. Popa A.& Cristea M. (2007), *Fondurile de pensii în cadrul investitorilor instituționali*, Finance Journal nr.6, p.113-120 http://www.financejournal.ro/fisiere/revista/127811262717_POPA_RO.pdf, accesat în 03/05/2013
124. Pope N.& Ma Y.-L. (2008), *The Market Structure-Performance Relationship in the International Insurance Sector*, The Journal of Risk and Insurance vol. 75, nr.4, p. 947-966, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2008.00292.x <http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v75y2008i4p947-966.html> <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2008.00292.x/abstract> accesat în 03/05/2013
125. Post Th., Gründl H., Schmidl L.& Dorfman M.S. (2007), *Implications of IFRS for the European Insurance Industry—Insights From Capital Market Theory*, [Risk Management and Insurance Review](http://ideas.repec.org/a/bla/rmgtin/v10y2007i2p247-265.html) vol.10, nr.2, p.247-265, DOI: 10.1111/j.1540-6296.2007.00117.x <http://ideas.repec.org/a/bla/rmgtin/v10y2007i2p247-265.html>, accesat în 27/04/2013

126. Rice E., (2001), *The future of the insurance market – do insurers need crystal balls?*, The Journal of Risk Finance – The Balance Sheet ISSN: 0965-7967, vol.9, nr.1, p.14 – 16, DOI: 10.1108/09657960110695231, <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0965-967&volume=9&issue=1&articleid=873010&show=abstract>, accesat în 27/04/2013
127. Robu V.& Sandu M.I. (2011), *Analiza corelației dintre dimensiunea și performanța fondurilor private de pensii*, Economie teoretică și aplicată vol.XVIII nr.3 (356), p.69-79 http://store.ectap.ro/articole/574_ro.pdf , accesat în 27/04/2013
128. Rodriguez-Pérez G., Slob J., Sola M., Torrent M.& Vilardell I. (2011), *Assessing the Impact of Fair-Value Accounting on Financial Statement Analysis: A Data Envelopment Analysis Approach*, Abacus (A Journal of Accounting, Finance and Business Studies) vol.47, nr.1, p.61-84,<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1467-6281.2011.00331.x/abstract> http://econpapers.repec.org/article/blaabacus/v_3a47_3ay_3a2011_3ai_3a1_3ap_3a61-4.htm accesate în 27/04/2013
129. Schmeiser H., Siegel C.& Wagner J. (2012), *The risk of model misspecification and its impact on solvency measurement in the insurance sector*, Journal of Risk Finance-The Balance Sheet ISSN: 1526-5943, vol.13, nr.4, p.285 – 308, DOI: 10.1108/15265941211254435 <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=1526-5943&volume=13&issue=4&articleid=17047228&show=abstract>, accesat în 03/05/2013
130. Scordis N.A., Barrese J.&Wang P. (2008), *The Impact of Cash Flow Volatility on Systematic Risk*, *Journal of Insurance Issues* vol.31, nr.1, p.43-71 <http://www.insuranceissues.org/V23-32.php> <http://ideas.repec.org/a/wri/journal/v31y2008i1p43-71.html>, accesat în 27/04/2013
131. Senyigit Y.B. (2012), *The Implementation of IFRS in the Turkish Insurance Industry*, *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 62, p.294 – 300, DOI: 10.1016/j.sbspro.2012.09.048 http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleListURL&_method=list&_ArticleListID=-274378825&sort=r&st=13&view=c&acct=C000228598&version=1&urlVersion=0&userid=10&md5=0176767846e593ed3f9aaa3d4fd6fe88&searchtype=a, accesate în 03/05/2013
132. Seog S.H. (2009), *Insurance Markets With Differential Information*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 76, nr. 2, p. 279-294, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2009.01299.x <http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v76y2009i2p279-294.html> <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2009.01299.x/abstract> accesate în 27/04/2013
133. Serafeim G. (2011), *Consequences and Institutional Determinants of Unregulated Corporate Financial Statements: Evidence from Embedded Value Reporting*, DOI: 10.1111/j.1475-679X.2011.00401.x <http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1475-679X.2011.00401.x/abstract> http://econpapers.repec.org/article/blaajoares/v_3a49_3ay_3a2011_3ai_3a2_3ap_3a529-571.htm http://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=1737809, accesate în 18/05/2013

134. Shengwang M., Wei Y. & Whitmore G.A. (1999), *Accounting for individual over dispersion in Bonus-Malus automobile insurance system*, *Astin Bulletin* vol.29, nr.2, p.327-337
<http://www.actuaries.org/LIBRARY/ASTIN/vol29no2/327.pdf>
135. Sherris M. (2006), *Solvency, Capital Allocation, and Fair Rate of Return in Insurance*, *The Journal of Risk and Insurance* vol. 73, nr.1, p. 71-96,
 DOI: 10.1111/j.1365-2966.2006.00166.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v73y2006i1p71-96.html>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1365-2966.2006.00166.x/abstract>
 accesate în 27/04/2013
136. ***Societatea Academică din România (2011), *Remedii pentru un system de pensii în criză*,
<http://ebookbrowse.com/remedii-pentru-un-sistem-de-pensii-in-criza-2-ppt-d300276068>
 accesat în 03/05/2013
137. Socol C. & Marinaș M., Socol A.G. (2010), *Sustenabilitate fiscală și coeziune socială. Comun și specific în submodelele Uniunii Europene*, *Economie teoretică și aplicată* vol.XVII, nr.3(544), p.25-44, http://www.store.ectap.ro/articole/450_ro.pdf, accesat în 27/04/2013
138. Soto M., Clements B. & Eich F. (2011), *A Fiscal Indicator for Assessing First and Second Pillar Pension Reforms*, <http://www.imf.org/external/pubs/ft/sdn/2011/sdn1109.pdf>, accesat în 27/04/2013
139. Spivak A. (1995), *Theory and practice in the design of pension systems: The case of Israel*, *International Journal of Social Economics* ISSN: 0306-8293, vol.22, nr.8, p.34 – 54
 DOI: 10.1108/03068299510099180
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0306-8293&volume=22&issue=8&articleid=847258&show=abstract>, accesat în 18/05/2013
140. Stone S.M. (1984), *The pension accounting myth*, *The Accounting Historians Journal* vol.11, nr. 2, p.19-38, <http://www.jstor.org/stable/40697818>, accesat în 27/04/2013
141. Sucală L. & Oprean D. (2011), *The link between accounting information, risk management and agricultural insurance - an theoretical approach*, *Science_Citation_Expanded*, *Metalurgia International* nr.11, p. 45 – 51,
http://www.metalurgia.ro/Metalurgia_International_11_2011.pdf, accesat în 27/04/2013
142. Sucală L., Vladu A.B., Fekete Sz. & Fățăcean Gh. (2009), *Social welfare and taxation effects on insurance. An international empirical study*,
<http://steconomice.uoradea.ro/anale/volume/2009/v3-finances-banks-and-accountancy/199.pdf>
http://econpapers.repec.org/article/orajournl/v_3a3_3ay_3a2009_3ai_3a1_3ap_3a1176-181.htm ,
 accesat în 27/04/2013
143. Sun Q. & Maxwell J.W. (2002), *Deficits, Empty Individual Accounts, and Transition Costs: Restructuring Challenges Facing China's Pension System*, *Journal of Insurance Issues* vol.25, nr.2, p.103-126, <http://www.insuranceissues.org/PDFs/252SM.pdf>
<http://ideas.repec.org/a/wri/journal/v25y2002i2p103-126.html>, accesat în 27/04/2013

144. Tapia W.& Yermo J. (2008), *Fees in Individual Account Pension Systems*, OECD Working Papers on Insurance and Private Pensions nr.27, DOI: 10.187/236114516708
<http://www.oecd.org/finance/private-pensions/41488510.pdf>, accesat în 27/04/2013
145. Teuguia O.N., Planchet F.& Thérond P.-E. (2011), *Optimal strategies of hedging portfolio of unit-linked life insurance contracts with minimum death guarantee*, Insurance: Mathematics and Economics, vol.48, nr.2, p.161-175
<http://ideas.repec.org/p/hal/journal/hal-00543029.html>, accesat în 27/04/2013
146. Thérond P.E.& Planchet F. (2007), *Provisions techniques et capital de solvabilité d'une compagnie d'assurance : méthodologie d'utilisation de Value-at-Risk*, Assurances et Gestion des Risques: Insurance and Risk Management vol74, nr.4, p.1-10
<http://ideas.repec.org/p/hal/journal/hal-00443007.html>
<http://www.revueassurances.ca/tag/vol-744/>, accesate în 27/04/2013
147. Turtureanu A.G.& Tureac C.E. (2009), *International and European in the Accounting System of Romania*, [European Financial and Accounting Journal](#) nr.4, p.50-65
<http://ideas.repec.org/a/prg/jnlefa/v2009y2009i4id78p50-65.html>
http://econpapers.repec.org/article/prgjnlefa/v_3a2009_3ay_3a2009_3ai_3a4_3aid_3a78_3ap_3a50-65.htm, accesate în 18/05/2013
148. Ulm E.R. (2012), *Insurance Pricing, Reserving, and Performance Evaluation Under External Constraints on Capitalization and Return on Equity*, The Journal of Risk and Insurance vol. 79, nr. 2, p. 541-566, DOI: 10.2307/23250673, <http://www.jstor.org/stable/23250673>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2011.01432.x/abstract>, accesat în 27/04/2013
149. Ulm E.R. (2006), *The Effect of the Real Option to Transfer on the Value of Guaranteed Minimum Death Benefits*, The Journal of Risk and Insurance vol. 73, nr.1, p. 43-69, DOI: 10.1111/j.1539-6975.2006.00165.x
<http://ideas.repec.org/a/bla/jrinsu/v73y2006i1p43-69.html>
<http://onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/j.1539-6975.2006.00165.x/abstract>
 accesat în 03/05/2013
150. Zhang J.(2003), *China's ageing, risk of the elderly and accounting for aged care*, Managerial Finance ISSN: 0307-4358, vol.29, nr.5-6, p.65-81, DOI: 10.1108/0307435031768788
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0307-4358&volume=29&issue=5/6&articleid=865864&show=abstract>,
 accesate în 27/04/2013
151. Zou H. (2003), *Corporate insurance market in the People's Republic of China: some macro and micro perspectives*, Managerial Finance Journal ISSN: 0307-4358, vol.29, nr.5-6, p.65-81, DOI: 10.1108/0307435031768760
<http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?issn=0307-4358&volume=29&issue=5/6&articleid=865862&show=abstract>,
 accesate în 27/04/2013

152. Vasile V., Tache I., Tudor C.& Volintiru C. (2012), *Analiza evoluțiilor politicilor sociale în UE în ultimii trei ani: pensii suplimentare/private și impactul îmbătrânirii populației*, http://www.ier.ro/documente/arhiva_evenimente_2012/Prezentare-Valentina_Vasile.pdf accesat în 27/04/2013
153. Van B.P.(2004), *Pension Plan Regulatory Framework – Role of Actuary*, www.insurance.gov.gy, accesat în 27/04/2013
154. Vernic R.& Teodorescu S. (2009), *Some Composite Exponential Pareto Models for Actuarial Prediction*, The Romanian Journal of Economic Forecasting vol.12, nr.4, p.82-100, <http://www.ipe.ro/rjef.htm> , accesat în 27/04/2013
155. Vincensini Ch. (2005), *Les nouvelles normes comptables IAS*, *Revue d'économie financière* vol.80. nr.3, p.235-241, http://ideas.repec.org/a/prs/recofi/ecofi_0987-3368_2005_num_80_3_4101.html accesat în 27/04/2013
156. Vliet V.O., Been J., Caminada K.& Goudswaard K. (2011), *Pension reform and income inequality among the elderly in 15 European countries*, http://mpra.ub.uni-muenchen.de/32940/1/MPRA_paper_32940.pdf, accesat în 18/05/2013
157. Wang M., Yang Ch.& Zou H. (2004), *Is the One-Time Accounting Charge Really Trivial?*, *Journal of Insurance Issues* vol.27, nr.2, p.160-180 <http://www.insuranceissues.org/PDFs/272WYZ.pdf> <http://ideas.repec.org/a/wri/jourml/v27y2004i2p160-180.html>, accesate în 03/05/2013
158. Warfield T.D.& Wild J.J. (1992), *Accounting recognition and the relevance of earnings as an explanatory variable for returns*, *The Accounting Review* vol.67, nr.4, p.821-842 <http://www.jstor.org/discover/10.2307/248326?uid=3738920&uid=2129&uid=2&uid=70&uid=4&sid=21102087889393>, accesat în 27/04/2013
159. [Withey P.\(2006\)](#), *The incorporation of actuarial expertise in overall audit strategies for listed South African long-term insurers*, *Meditari Accountancy Research*, vol.14, nr.2, p.113-130, <http://www.emeraldinsight.com/journals.htm?articleid=1943977&show=abstract> accesat în 27/04/2013
160. Wright G.& Rowe G. (1993), *Expert systems in the UK life insurance industry: current status and future trends*, *International Journal of Intelligent Systems in Accounting and Finance Management – Insurance*, vol.2, nr.2, p.113-127 <http://dl.acm.org/citation.cfm?id=160116&picked=prox&CFID=224191733&CFTOKEN=79666792>, accesat în 27/04/2013

C. Legislație

C1) Legislație specifică asigurărilor

- Ordine CSA – doar cele referitoare la subiectele abordate în această teză de doctorat
- OUG nr. 55/2013 privind unele măsuri fiscal-bugetare și pentru modificarea unor acte normative;
- Lege nr.139/2013 pentru modificarea și completarea Legii nr. 503/2004 privind redresarea financiară și falimentul societăților de asigurare;
- (Normă ASF) Ordin nr. 2/2013 pentru modificarea Normelor privind calificarea profesională și pregătirea continuă a intermediarilor în asigurări, puse în aplicare prin Ordinul CSA nr. 9/2012;
- Hotărâre nr.45/2013 privind numirea Consiliului Autorității de Supraveghere Financiară;
- Lege nr.113/2013 pentru aprobarea OU nr.93/2012;
- OU nr.93/2012 privind înființarea, organizarea și funcționarea ASF;
- Lege nr. 260/2008 privind asigurarea obligatorie a locuințelor împotriva cutremurelor, alunecărilor de teren și inundațiilor, actualizată în 2013;
- OU nr.61/2008 privind implementarea principiului egalității de tratament între femei și bărbați în ceea ce privește accesul la bunuri și servicii și furnizarea de bunuri și servicii;
- Lege nr. 32/2000 privind societățile de asigurare și supravegherea asigurărilor modificată, republicată;
- Lege nr. 136/1995 privind asigurările și reasigurările în România modificată, republicată;
- Directive europene – referitoare doar la subiectele abordate în această teză de doctorat:
  - Directiva 2012/23/UE a Parlamentului European și a Consiliului din 12 septembrie 2012 de modificare a Directivei 2009/138/CE (Solvabilitate II) în ceea ce privește termenul de transpunere, data de aplicare a acesteia și data de abrogare a anumitor directive;
  - Directiva 2009/138/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 25 noiembrie 2009 privind accesul la activitate și desfășurarea activității de asigurare și de reasigurare (Solvabilitate II);
  - Directiva 2006/112/CE privind sistemul comun al taxei pe valoare adăugată în ceea ce privește regimul aplicabil serviciilor financiare, actualizată ulterior;
  - Directivei 2003/41/CE privind activitățile și supravegherea instituțiilor pentru furnizarea de pensii ocupaționale, modificată ulterior;
  - Directiva Consiliului din 19 decembrie 1991 privind situațiile financiare anuale și situațiile financiare consolidate ale întreprinderilor de asigurare.

C2) Legislație specifică fondurilor de pensii

C.2.1. Legislație primară (generală)

- Hotărâre nr.45/2013 privind numirea membrilor Consiliului Autorității de Supraveghere Financiară;
- Lege nr.113 pentru aprobarea OUG nr.93/112;
- OU nr.93/2012 privind înființarea, organizarea și funcționarea ASF;
- OU nr.98/2011 pentru modificarea Legii nr.411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat, precum și pentru stabilirea unor măsuri în domeniul pensiilor administrate privat;
- Legea nr.187/2011 privind înființarea, organizarea și funcționarea fondului de garantare a drepturilor din sistemul de pensii private;
- Legea nr.201/2008 privind aprobarea OUG nr.112/2007;
- OUG nr.112/2007, pentru modificarea și completarea Legii nr. 411/2004 și a Legii nr.204/2006;
- Legea nr.204/2006 privind pensiile facultative;
- OU nr.50/2005 aprobată și modificată prin Legea nr.313/2005, modificată și completată prin Legea nr.289/2010 și OUG nr.98/2011;
- Legea nr.411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat, republicată, cu completările ulterioare;
- Legii nr. 19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare

C.2.2. Legislație secundară – Norme emise în aplicarea Legii nr.204/2006

C3) Legislație specifică contabilității, precum și cu aplicabilitate în domeniul contabil

- Legea nr.263 din 2010 privind sistemul unitar de pensii;
- OMFP nr.3055/2009 pentru aprobarea reglementărilor contabile conforme cu directivele europene, modificată și republicată;
- Legea nr.571/2003 coroborată cu HG nr.44/2004 privind Codul Fiscal cu normele metodologice de aplicare, reglementări anual modificate și republicate;
- Legea contabilității nr.82/1991 actualizată și republicată.

D. Alte surse

1. Cuzdriorean Dan Dacian – Contabilitatea și fiscalitatea sub aspectul gnosologiei (referat de doctorat)
2. Costișor Maria (căs.Megyeryi) – Contribuții privind sistemul financiar-contabil al avantajelor personalului în entități din România și Ungaria (teză de doctorat)
3. Jurnalul Oficial al Uniunii Europene
4. Revista Contabilitate, Expertiză și auditul afacerilor, colecțiile anilor 2000-2012.
5. Revista Finanțe-Provocările viitorului, colecțiile anilor 2003-2005
6. Revista Tinerilor Economisti, colecțiile anilor 2003-2009
7. Revista Tribuna Economică, colecțiile anilor 2000-2012
8. Standarde Internaționale de Raportare Financiară, Ediția 2012, Editura CECCAR, București.

E.Site-uri

1. www.iasig.ro/ADAR-Asociatia-de-Drept-a-Asiguratorilor-din-Romania
2. www.actuariat.ro
3. www.apapr.ro
4. www.bipar.eu
5. www.fasb.org
6. www.ceccar.ro/ro/
7. www.cnpas.org
8. www.csa-isc.ro
9. www.csspp.ro
10. www.eiopa.europa.eu
11. www.ey.com
12. www.european-council.europa.eu/home-page.aspx?lang=ro
13. www.finantistii.ro
14. www.iasb.org.uk
15. www.iasplus.com
16. www.insse.ro
17. www.insse.ro/cms/files/publicatii/Romania_in_cifre2011.pdf,
18. www.mfinante.ro
19. www.oecd.org
20. www.mmuncii.ro
21. www.unsicar.ro
22. www.unsar.ro